

UNIVERZITA PARDUBICE

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

2021

Karolína Mrštíková

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Komparace historických detektivních románů Jana Bauera a Juraje Červenáka

Bakalářská práce

2021

Karolína Mrštíková

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Karolína Mrštíková**
Osobní číslo: **H18209**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Historicko-literární studia**
Téma práce: **Komparace historických detektivních románů Jana Bauera a Juraje Červenáka**
Zadávací katedra: **Katedra literární kultury a slavistiky**

Zásady pro vypracování

Bakalářská práce se zaměří na zkoumání části beletristické tvorby Jana Bauera a Juraje Červenáka, která patří k žánru historické detektivní prózy. Po genealogickém vymezení této žánrové varianty bude provedena nejprve naratologická analýza několika vybraných děl obou spisovatelů a poté srovnání základních charakteristik autor-
ské poetiky Bauera a Červenáka. Cílem bakalářské práce je vymezení pozice dvou různorodých typů literárních tvůrců v prostředí současné české populární literatury.

Rozsah pracovní zprávy:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- DOKOUPIL, Blahoslav. *Čas člověka, čas dějin. Poznámky k vývoji české historické prózy 1966 – 1986*. Praha : Československý spisovatel, 1988.
- GILK, Erik. Chvála dějinným výhybkám. K současné situaci českého historického románu. *Host*, 2011, roč. 27, č. 1, s. 27-32.
- HORVÁTH, Tomáš. *Tajomstvo a vražda. Model a dejiny detektívneho žánru*. Bratislava : Veda, 2011.
- KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa. Studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2017.
- MANDYS, Pavel – JAREŠ, Michal. *Dějiny české detektivky*. Praha : Paseka, 2019.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Antonín Kudláč, Ph.D.**
Katedra literární kultury a slavistiky

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2021**

---

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.
děkan

PhDr. Miroslav Kouba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2020

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Práci s názvem Komparace historických detektivních románů Jana Bauera a Juraje Červenáka jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnici Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 15. 06. 2021

Karolína Mrščíková

PODĚKOVÁNÍ

Velmi bych chtěla poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce PhDr. Antonínu Kudláčovi, Ph.D. především za jeho trpělivost, odborné rady a pomoc, kterou mi poskytl během mé práce.

ANOTACE

Bakalářská práce je založena na historické detektivní próze pocházející od autorů Jana Bauera a Juraje Červenáka. V teoretické části jsou vysvětleny důležité pojmy, které náležejí k těmto žánrům. Praktická část pojednává o analýze jednotlivých děl a společné komparaci. Jako poslední zobrazený bod je celkové zobrazení obou autorů na českém literárním poli.

KLÍČOVÁ SLOVA

Jan Bauer, Juraj Červenák, historická detektivní próza, analýza, komparace historická detektivka

TITLE

The comparison of historical detective proses by Jan Bauer and Juraj Červenák

ANNOTATION

The Bachelor Thesis focuses on research of Jan Bauer's and Juraj Červenak's fiction which is a genre of the historical detective prose. After a genealogical determination of the genre variation there is a narratological analysis of several literary works and after that there is a comparison of fundamental characteristics of Bauer's and Červenak's author's poetics. The main focus of the Thesis is a position determination of two different types of literary authors in the current Czech popular literature.

KEYWORDS

Jan Bauer, Juraj Červenak, historical detective prose, analysis, comparison, detective story

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	ZAŘAZENÍ TVORBY	2
2.1	TVORBA JURAJE ČERVENÁKA.....	2
2.2	TVORBA JANA BAUERA.....	3
3	DEFINICE ŽÁNŘŮ.....	4
3.1	HISTORICKÁ DETEKTIVKA.....	4
3.2	DETEKTIVNÍ ROMÁN	4
4	JURAJ ČERVENÁK	6
4.1	KAPITÁN STEIN A NOTÁŘ BARBARIČ.....	6
4.1.1	HLAVNÍ POSTAVY	6
4.1.2	MRTVÝ NA PEKELNÉM VRCHU	8
4.1.3	KREV PRVOROZENÝCH	10
4.1.4	OHNIVÉ ZNAMENÍ	11
4.1.5	ĎÁBEL V ZRCADLE	15
4.1.6	VLK A DÝKA.....	21
4.1.7	LES PŘÍZRAKŮ.....	26
5	JAN BAUER.....	28
5.1	V TAJNÝCH SLUŽBÁCH OTCE VLASTI	28
5.1.1	JSI MŮJ KRÁL	28
5.1.1.1	KRÁL ZVEDÁ MEČ	28
5.1.1.2	ARCIBISKUPŮV NOČNÍ HOST.....	31
5.1.2	O TRŮN I ŽIVOT	34
5.1.2.1	SMRT NA JAZYKU	34
5.1.2.2	K VÝŠINÁM CÍSAŘSKÉHO TRŮNU	36

5.1.3	DVĚ CÍSAŘOVNY	38
5.1.3.1	PÁD CÍSAŘOVA ZETĚ	38
5.1.3.2	SVATÝ GRÁL.....	40
5.1.4	VĚČNÝ JE JEN BŮH.....	43
5.1.4.1	CÍSAŘ TÁHNE DO VÁLKY.....	43
5.1.4.2	AŽ BUDE SMRT MOU PANÍ.....	44
6	KOMPARACE AUTORŮ.....	46
6.1	UDÁLOST.....	46
6.2	ČAS.....	47
6.3	POSTAVY	48
6.4	PROSTOR.....	51
7	KOMPOZICE	53
7.1	KOMPOZICE DĚL JURAJE ČERVENÁKA	53
7.2	KOMPOZICE DĚL JANA BAUERA.....	54
8	POZICE AUTORŮ V ČESKÉ LITERATUŘE.....	55
9	ZÁVĚR	57
10	SUMMARY	58
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
	PRIMÁRNÍ LITERATURA.....	59
	SEKUNDÁRNÍ LITERATURA	60
	TIŠTĚNÉ ZDROJE	60
	ONLINE ZDROJE.....	60

1 ÚVOD

Svoji práci bych založila na základě tvorby dvou autorů, a to Juraje Červenáka a Jana Bauera, oba značnou část svých životů prožili v Československu, po rozpadu zůstali věrni svým domovinám, Jan Bauer Česku a Juraj Červenák Slovensku. Jejich tvorba je však značně ovlivněna historií.

V první části, která je teoretická, shrnu dosavadní tvorbu obou autorů a jejich stylové vymezení v literatuře. Dále vymezím pojem historický román a detektivní román, budu se opírat o *Encyklopedii literárních žánrů* od Dagmar Mocné. Na základě definicí z této encyklopedie syntézou vyplyne definice historické literární detektivky, jelikož literatura pojednávající o detektivním historickém žánru není obsáhlá. Jediná kniha pojednávající o tomto žánru je *Dějiny české detektivky* od Pavla Mandyse, zabývající se komplexní historií na českém tvůrčím poli.

Druhá praktická část bude pojednávat o vlastní četbě sérií těchto vytyčených autorů. Provedu jednotlivé analýzy knih, kde se budu zabývat kategoriemi jako jsou událost, postavy, čas a prostor. Analýza dle těchto kategorií vychází především z knihy *Naratologie: strukturální analýza, vyprávění* od kolektivu autorů Jiřího Hrabala, Petra A. Bílka a Tomáše Kubíčka.

Po četbě první knihy z Červenákovy série jsem dospěla k názoru, že celkově přehodnotím analýzu jednotlivých knih. Kompoziční vzorec je totožný, jednotlivé díly se liší vazbami mezi událostmi, postavami, časem a prostorem.

Na základě četby série *V tajných službách otce vlasti* od Jana Bauera a *Kapitán Stein a notář Barbarič* od Juraje Červenáka provedu následnou komparaci děl, jejich rozdílnost v pojetí prostoru, času, události, postav a především kompozice.

Na závěr zhodnotím tvorbu obou autorů, shrnu své dosavadní poznatky, které jsem nabyla, a zařadím jejich tvorbu do kontextu české literární působnosti v rámci historicko-detektivní tvorby.

2 ZAŘAZENÍ TVORBY

Oba autory řadíme do sféry spisovatelů historických detektivek, avšak nejedná se o jediný styl, ve kterém autoři tvoří.

2.1 TVORBA JURAJE ČERVENÁKA

Spisovatel slovenského původu využívá se své tvorbě především nadpřirozených a fantaskních motivů. Transcendentní téma je obsaženo i v historických detektivkách, které jsou však pod tíhou vyšetřování logicky vysvětleny.¹

Juraj Červenák vlastní webové stránky *www.cervenak.sk*, kde lze nalézt jeho stručný životopis a bibliografii, která byla doposud autorem publikována, či se teprve chystá její uvedení na knižní trh.

Jeho tvorba se orientuje na historickou fantasy se slovanským námětem, historické romány i sérii historické detektivní prózy. Na rozdíl od Bauera, který má vystudovanou školu s technickým zaměřením, Červenákova studia končí gymnáziem, poté vystřídal různá zaměstnání a na konec zakotvil jako profesionální spisovatel.² Jeho tvorba není tak obsáhlá jako produkce Jana Bauera, zato je držitelem několika literárních ocenění např. Ceny Fantázie či Ceny Vladimíra Neffa, obě v kategorii za nejlepší knihu.³

---

¹ ČERVENÁK, Juraj. Juraj Červenák - autor historických románů, detektívků a fantasy. Oficiální web autora [online]. [cit. 2021-31-01]. Dostupné z: <https://www.cervenak.sk/clanok/juraj-cervenak-autor-historickyh-romanov-detektivok-a-fantasy>

² tamtéž

³ tamtéž

2.2 TVORBA JANA BAUERA

Tvorba českého spisovatele a novináře Jana Bauera se zaměřuje na českou historii - tvoří literaturu faktu, ale v posledních letech se stal velice plodným autorem zčásti fiktivních příběhů odehrávající se na pozadí dobových událostí.⁴

Není žádné literatury či životopisu, která by pojednávala o životě Jana Bauera. Pohled na jeho osobu a tvorbu mi zprostředkoval tisk, konkrétně *Deník.cz*, kde Bauer poskytl v roce 2012 rozhovor pojednávající o knize Arcibiskupův noční host, která spadá do série *V tajných službách otce vlasti*, na které jsem založila svoji bakalářskou práci.

O čtyři roky později poskytl rozhovor k příležitosti ukončení této série webovému portálu *Idnes.cz*.

Inspiraci na tuto sérii čerpá v odborných historických publikacích, podnět k sepsání získal v objevení mnoha náhod, které se naskytly v historickém období za vlády Karla IV.⁵ Jeho tvorba je i reakce na díla Vlastimila Vondrušky, své hlavní hrdiny pojímá jinak: „*Já chtěl vytvořit reálného člověka se všemi neduhy.*“⁶

S tímto výrokem zcela souhlasím, neboť přesně definuje postavu dominikánského mnicha Pavla, zástupce církve, který složil celibát, ale porušuje ho, holduje alkoholu a svojí rukou usmrtí několik postav.

Svoji tvorbou patří mezi nejvíce produktivní autory, své tvrzení potvrzuje i v rozhovoru na webovém deníku *Idnes.cz*, kde se dočteme, že jeho prioritou je množství sepsaných knih pro potěšení čtenáře nikoli vidina zisku literárních cen.⁷

---

⁴ KUBÁT, Petr. Při psaní má Bauer na kolenou mapu středověké Prahy. Vyšlo mu už 162 knih. [online]. *Idnes.cz* [cit. 2021-31-01]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/spisovatel-jan-bauer-napsal-162-knih.A160910_2272361_budejovice-zpravy_mrl

⁵ STRNAD, Radek. Jan Bauer: Moje knížky čtou Troška i Dáda - Mostecký deník. *Mostecký deník - informace, které jsou vám nejbliž* [online]. Copyright © [cit. 10.06.2021]. Dostupné z: https://mostecky.denik.cz/kultura_region/jan-bauer-moje-knizky-ctou-troska-i-dada-20130423-ejnc.html

⁶ KUBÁT, Petr. Při psaní má Bauer na kolenou mapu středověké Prahy. Vyšlo mu už 162 knih. *Idnes.cz* [online]. [cit. 2021-31-01]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/spisovatel-jan-bauer-napsal-162-knih.A160910_2272361_budejovice-zpravy_mrl

⁷ tamtéž

3 DEFINICE ŽÁNŘŮ

3.1 HISTORICKÁ DETEKTIVKA

Historická detektivka, děj je zasazen do vzdálenější historie, a tak autor celý příběh vytváří na základě své nespoutané fantazie a nabytých historických poznatků, které často pozměňuje ve svůj prospěch.

Historická próza má v českých zemích dlouhou tradici, zvyšovala se i oblíbenost detektivního žánru, což mělo za následek vznik historické detektivky, autorovi vzniká větší manipulační prostor, zasazuje dění do daleké ale známé historie, a tím celý příběh získává určitá tajemství.⁸ Avšak časové rozpětí, které je určeno pro klasifikaci historické detektivky, činí 60 let, od této doby jsou veškeré události uzavřeny a hovoříme o historii.⁹

3.2 DETEKTIVNÍ ROMÁN

Hledat v české odborné literatuře knihu, která by komplexně charakterizovala dějiny české detektivky, se jeví jako věc nemožná. Tato skutečnost inspirovala autory Pavla Mandyse a Michala Jareše k sepsání celkové analýzy a historie typicky české detektivky, neboť studie zde publikované pojednávají spíše o zahraniční tvorbě, ačkoli tato literatura je v naší zemi hojně zastoupena. Jelikož se jedná o žánr čtenářsky populární a žádaný, někteří tvůrci plodně zásobují knižní trh literaturou nízké kvality za vidinou zisku, na druhou stranu zde nacházíme díla i literárně cenná.¹⁰ Ve dvacátém století se tento žánr formoval, vývoj nebyl nijak násilně ukončen z důvodu změny režimu a cenzury, která prostupovala všemi ostatními žánry, v průběhu let byl mnohokrát ztracen, ale svým potenciálem a možnostmi vytrval, což dospělo ve významný rozkvět v 21. století, a především začala stoupat jeho čtenářská obliba.¹¹

---

⁸ KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Vydání první. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017. s.107-108. ISBN 978-80-7560-105-6.

⁹ tamtéž s. 107-108

¹⁰ JAREŠ, Michal a MANDYS, Pavel. *Dějiny české detektivky*. Vydání první. V Praze: Paseka, 2019. s.14-19 ISBN 978-80-7432-977-7

¹¹ Tamtéž, s. 14 - 19

Historickou detektivku bych dle mých načtených zkušeností definovala jako poutavý příběh odehrávající se na půdě významných událostí ze života nejdůležitějších osobností naší historie. Z prvních řádků je postava detektiva zcela nenápadná, fádni a vzhledově nezajímavá, o to víc se autoři Bauer a Červenák snaží do nejmenších detailů vystihnout ryzí charakter, a především spravedlivé a čestné skutky.

Dle Pavla Mandyse, který především vycházel z anglosaské definice, neboť kolébkou těchto příběhů je pochmurná Anglie, si zpočátku však musíme utřídit významy a vztahy mezi žánry a subžánry.¹² Na nejvyšší pozici umístíme kriminální prózu, kde je základním kamenem samotný čin.¹³ Z kriminálky dále vycházejí noirové příběhy, zlodějské a policejní romány, pitavaly a detektivní próza.¹⁴ Samotná autorova definice zní: „*Detektivní próza je největší a nejoblíbenější podmnožinou kriminální prózy a platí zde pravidlo, že musí zahrnovat zločin a postup jeho vyšetřování, nejlépe včetně jeho odpovědí na otázky kdo, jak a proč zločin spáchal.*“¹⁵

Kolektiv autorů, včele s literární kritičkou Dagmar Mocnou, zformuloval *Encyklopedii literárních žánrů*, která vyzdvihuje především funkci detektivek jako úlohu zábavnou, jedním z typických znaků detektivky je udržovat čtenáře bdělého.¹⁶ Spisovatel nabízí více hypotéz, aby pozorovatel příběhu zvažoval různá podezření, a o to více šokující je konečné rozuzlení zápletky a odhalení skutečného vraha.¹⁷ V postavě detektiva se mísí několik vlastností, které jsou nezbytné pro rozřešení činů spáchaných pachatelem: „*Disponuje zejména mimořádnými (nezřídka přímo nadlidskými) pozorovacími a kombinačními schopnostmi, ve 20.stol. doplněnými rovněž pronikavou znalostí lidské psychiky.*“¹⁸ Nedílnou součástí nатуry je podivínství, které se manifestuje na vzhledu i chování.

Kompozice u detektivního žánru je zpravidla pevně stanovená, pokračujeme od činu, např. vraždy, k postupnému odhalování vraha, kdy detektiv nachází nepatrné důkazy pomocí svých nadlidských schopností a dokáže ucelit celkové vyřešení záhady.¹⁹

Na našem čtenářském poli po roce 2000 rozeznáváme dva základní druhy detektivek.

---

¹² JAREŠ, Michal a MANDYS, Pavel. *Dějiny české detektivky*. Vydání první. V Praze: Paseka, 2019. s. 20. ISBN 978-80-7432-977-7

¹³ Tamtéž, s. 20

¹⁴ Tamtéž, s. 20 - 25

¹⁵ Tamtéž, s. 20 - 21

¹⁶ MOCNÁ, Dagmar a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2004. s. 106 ISBN 80-7185-669-X.

¹⁷ Tamtéž, s. 106 -107

¹⁸ Tamtéž, s. 106

¹⁹ Tamtéž, s. 106 - 107

Těmi jsou retrodetektivky a historické detektivky, samostatným poddruhem je tzv. transhistorická detektivka.²⁰ „*Současný pátrač řeší záhady ze vzdálené minulosti.*“²¹

Retrodetektivka, autor píše příběh, který není časově nijak vzdálený a může využít své osobní zkušenosti, pocity a nálady.²²

4 JURAJ ČERVENÁK

4.1 KAPITÁN STEIN A NOTÁŘ BARBARIČ

Jedná se o sérii, kde hlavními aktéry je notář Matěj Barbarič, kapitán Joachim Stein a kaprál Bohdan Jaroš. Tři cizinci jsou svedeni do služeb Matyáše Habsburského. Pod jeho jménem řeší případy, které ohrožují státní celek či morálku obyvatel. Tato série pracuje s otevřenými konci, aby autor mohl navazovat novými díly.

4.1.1 HLAVNÍ POSTAVY

Na počátek shrnu charakteristicky hlavních postav, které nám autor poskytuje. K vysvětlení, proč tak činím. Autor postupně čtenáře seznamuje s hlavními aktéry. V každém dílu jsou určité znaky a vlastnosti dané postavy, které vytvoří po složení kompletní obraz postavy. Hlavní postavy se vzájemně doplňují

Kapitán Joachim Stein je vykreslen jako čtyřicetiletý hrdina, který bojoval proti turecké hrozbě. Z bojů si odnesl zranění, zraněné koleno, které se pro jeho postavu stává důležitým rysem. Koleno ho v důležitých momentech zradí a Stein končí na zemi. Výrazným rysem je jeho katolická zbožnost. V náboženské otázce si je zcela jist, a tak jedná v souladu s Bohem. Součástí Steinovi osobnosti jsou zbraně především ty střelné. Beze zbraně je indisponován.

Rodinná situace zprvu není známá, to změní díl *Les přízraků*, kdy čtenář blíže pozná jeho rodinu, která zahrnuje dceru Johanu a Anežku, syna Tobiase a manželku Magdalenu. S předchozích dílů je známá i tragédie, která je potkala, ztratili jednoho syna.

Mnohdy dává najevo, že vztah, který trvá mezi ním a Barbaričem, je pouze pracovní. Z řádků je ale citelné jisté pouto, to se, dle mého názoru, bude rozvíjet.

---

²⁰ JAREŠ, Michal a MANDYS, Pavel. *Dějiny české detektivky*. Vydání první. V Praze: Paseka, 2019. s. 23 978-80-7432-977-7

²¹ Tamtéž, s. 23

²² Tamtéž, s. 23

Popis ze třetího dílu, zachycující vnější vzhled Steina: „*Steinovi bylo něco přes čtyřicet, ale vlasy a vousy už mu prokvetly prvními šedinami. Ocelové oči, hranatý obličej a ramenatá postava se hodily k jeho nátuře rozeného vojáka.*“²³

Matěj Barbarič zastává funkci notáře v Schemnitzu. Jeho postava je tvořena jako přímý protiklad ke Steinovi. Vyznáním je evangelík, je bezdětný a nežije ani v manželství, avšak přítomnost žen je z jeho strany velmi vyhledávaná. Ze třetího dílu získáváme Barbaričovu charakteristiku, která je dána jako protiklad ke Steinovi. „*Barbarič byl sice o půl hlavy vyšší a o sedm let mladší, ale působil měkčeji a poddajněji, už na první pohled měl sklony k zahálce a neodepřel si pítí a jídlo v libovolném množství.*“²⁴

Neholduje zbraním, Stein ho nakonec přesvědčí, aby nějakou pistoli zakoupil. Výběr padne na extravagantní *sedmičku* (hlaveň má na sedm nábojů). Další protiklad mezi nimi – Stein dává přednost pivu, Barbarič raději popíjí víno.

Zlom nastává v díle *Vlk a dyka*, kdy je na vyšetřování sám a musí vykonávat procesy, které obvykle zastává Stein či Jaroš. I vzhled se nepatrně mění. Zhoršil se mu zrak, a tak v Praze zakoupil dioptrická skla, mírně zhubl, a především se zamiloval do ženy, se kterou plánuje budoucnost. Dovolím si poznámku ohledně jeho vzhledu, autor je velmi aktivní na facebookových stránkách. Zde zachytil vzhled samotného Barbariče, který je totožný se vzhledem Červenáka.

Posledním z trojice je kaprál Bohdan Jaroš - nejtajemnější postava. Pochází z pražské rodiny katů, je mladý, vyžívá se v mučení. Postavy často upozorňují na bledost Jarošovy kůže, která je místy strašidelná. Z minulosti si nese těžké břímě, neúmyslně usmrtil svoji milenkou, a z toho důvodu se bojí znovu zamilovat. Postava pro děj důležitá, v každém díle se čtenář dozví něco nového, charakteristika je však velmi stručná.

---

²³ ČERVENÁK, Juraj. *Ohnivě znamení: třetí případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2015. s. 7-8 ISBN 978-80-257-1639-7.

²⁴ ČERVENÁK, Juraj. *Ohnivě znamení: třetí případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2015. s.8 ISBN 978-80-257-1639-7.

4.1.2 MRTVÝ NA PEKELNÉM VRCHU

Mrtvý na Pekelném vrchu je první díl ze sedmidílné série kapitána Steina a notáře Barbariče. Dění celého příběhu zasazujeme do doby vlády Rudolfa II., kdy Evropu protíná turecké nebezpečí. Autor nás zasazuje do děje v tu chvíli, kdy utíná boj výhrou křesťanského člověka nad muslimy.

Kompozičně je text členěn do dvaceti kapitol, které jsou na počátku uvedeny krátkým shrnutím, ve formě dlouhého souvětí nebo dvou jednoduchých vět což můžeme v dané stati očekávat. Tento prvek čtenářovi utřídí myšlenky a pomáhá se zorientovat v zápletkách, jež jsou místy velmi komplikované a nepřehledné. Pozice vypravěče v er-formě je zde strohá, veškeré dění a situace, které postavy prožívají, jsou založeny pouze na hlavních aktérech děje. Při komunikaci hojně využívá přímou řeč. Ta je prostoupena archaismy a místy i vulgarismy - pásmo postav přesně kopíruje aktuální dění.

Z hlediska stavby detektivního románu autor postupuje sdělením hlavního problému a na postavě detektiva, kapitána Steina, klade veškerou důvěru k rozuzlení činu. Stein je typickým představitelem vyšetřovatele, postava vzhledově nevýrazná, ale v jeho charakteru se snoubí čest, morálka, odvaha a především letité zkušenosti, což přispívá k udělení privilegií od panovníka. V tomto případě však vyšetřovatel dostává pomocníka vysokých kvalit, Jaroše, který při výslechu využívá taktiku mučení. Hned na začátku cesty narazí na stopu, vraždu, při které Stein využívá stopařské a deduktivní schopnosti, snaží se zrekonstruovat činy, které se na místě udály, přemýšlí nahlas. Klade otázky, ale nalézt odpovědi v tuto chvíli je velmi těžké. Červenák podtrhuje pochmurnou atmosféru vykreslením obrazných a zvukových vjemů, často se zápleтка odehrává v dešti či Steinův pochod myšlenek je přerušen krákoráním krkavce a vrány.

Červenák detailně líčí místo činu a ohledání mrtvého, pro vyšetřovatele jeden ze základních okamžiků, dozvídáme se způsob smrti, v tomto případě se vždy jedná o násilnou smrt, a s tím úzce souvisí určení vražedné zbraně. Pro raně novověkého člověka zůstává důležitost řádného pohřbu, věřící jedná tak pod konvencemi své víry, Stein byl velice náruživý katolík a konal vždy dle svého nejlepšího mínění.

Stein však nejedná sám, má oporu v notáři Barbaričovi, který je znalý místních poměrů a krajiny. Tento fakt mnohdy pomůže rozšifrovat část motivu, kterým je pachatel poháněn. Barbarič je exaktní opak Steina, povahově mírnější a bojácnější, avšak jeho jednání pod tíhou

nebezpečí dokáže vyústit v nevídanou odvalu. Nejednou prokázal loajálnost vůči svému budoucímu příteli Steinovi.

Autor ozvláštňuje příběh i nadpřirozenými prvky. Základem je zde báchorka o Barboře Rösselové využívající spojení mezi pozemským světem a pekelnými končinami. Zaměřuje se především na čarodějnické rituály. Na konec je vše logicky vysvětleno a tento prvek pod tíhou racionálních vysvětlení vymizí.²⁵

Často vyskytujícím se prvkem jsou dějové zlomy, hlavní aktéři se vlivem svých jednání dostávají do život ohrožujících situací. Autor nenechá jedince v úzkých, zde se nachází šance využít detektivův smysl, který dokáže zužitkovat naplno své smysly a situaci takticky vyřeší bez úhony. Ale bez sebevětší újmy hlavních postav na spiklence čeká jistá smrt s předstupněm mučení. Pod vlivem kruté tortury konspirátor povolí a vyzrazuje důležitá fakta. Nastává kompletizace důkazů, někdy se jedná o falešnou stopu. Tím se celá situace problematizuje a čtenář nemá nejmenší podezření, kdo je oním vrahem. S vyvrácením jistých stop se však naskytnou nové důkazy a autor nás vede zcela jiným směrem.

Do posledních řádků není zřejmé, kdo je vrahem. Na konci příběhu dostáváme gradační vysvětlení a objasnění veškerých důkazů. Vrahem je osoba, která nehrála žádnou významnou roli, autor ji nijak nezmiňuje. Nebyla důležitá, svůj prostor dostává až v rozuzlení zápletky.

Svémi činy Stein, Barbarič a Jaroš získají úctu i na královském dvoře, kde jsou přijati do královských služeb bratra Rudolfa II., Matyáše. Zde autor zanechává nedokončenou výpověď pro možnost dalšího pokračování.

K dovysvětlení názvu knihy - Pekelný vrh - jedná se o prostor, kde se odehrává většina děje. Samotné místo je svázáno s tajemnou minulostí, nyní začíná ožívat a strhává na sebe pozornost, neboť pachatel zde vykonával své vraždy.

---

²⁵ KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Vydání první. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017. s. 129. ISBN 978-80-7560-105-6.

4.1.3 KREV PRVOROZENÝCH

UDÁLOST

Primární motivem, jak již vyplývá z názvu, jsou vraždy prvorozených dětí radikálních katolíků. Z počátku příběhu je trojice vyšetřovatelů předvolána pro určité poslání. Od činu procházíme postupným rozkrýváním celé zápletky. První zabití vyvolá sled velmi odlišných událostí, které jsou na sebe úzce navázány. Nositelem celé tragédie se stává čin, jenž je spáchán mladým Dominicem di Casttelarim. Jeho rukou a i vinou ostatních prvorozených, avšak nešťastnou náhodou, umírá mladá Anna Berková, dcera Jindřicha Berky z Dubé. V tento moment se láme dosavadní příběh a začíná úmyslné vraždění katolických potomků, kteří jsou dle Jindřicha z Berky z Dubé zodpovědní za Anninu smrt. Neschopným vyšetřováním městského rychtáře je z Vídně povolána trojice, která si zasloužila svým předchozím vyšetřováním důvěru u arcivévody Matyáše Habsburského.

POSTAVY

Výčet postav, které jsou nabídnuty v rámci fikčního světa, můžeme rozdělit do několika kategorií. Charakter postav některých postav je proměnný, některé postavy jsou již od počátku vykresleny s pokřiveným profilem. Názornou ukázkou je postava komtesy di Casttelari. Zpočátku její postavu můžeme vnímat jako budoucí nevinnou oběť, která s ostatními urozenými zástupci požádala o vyšetření všech vražd. Zprvu je nám zprostředkován pohled na nevinnou oběť, v rámci vyšetřování její bezúhonnost vyprchává. Přímou charakteristiku získáváme skrze hlavní postavy, které nám popisují její vizuální i osobnostní vlastnosti. Komtesa je žena přibližně středního věku, pro oko Barbariče stále atraktivní, obličej lemují tmavé vlasy, které jsou umocňovány garderobou téže barvy, což se odklání od stereotypu Italek té doby - své vlasy si snažily barvit do nejsvětějších tónů a garderoba vyzařovala pestrými barvami. Její postavení upevňuje konexe u císařského dvora. S tím je spjata postava Rudolfa II., která se v příběhu neobjeví, je o ní mluveno, ale je důležitá především k dokreslení historického kontextu a významně ovlivňuje jednání ostatních postav - na pozici nejdůležitější vlastnosti se stává náboženská benevolence.

Charakterovým vývojem projdou i židé avšak opačným než komtesa. Jsou bráni jako zrádci náboženství, a tak na ně pražská společnost pohlíží jako na méněcenné. Další paralela s komtesou se objevuje v půjčování peněz. Půjčení peněz od židů, tzv. na lichvu je neetické,

neprokazují společnosti službu, ale půjčka od zbožné katoličky i za ten samý úrok není nemorálním činem. Židům je kladena vina za vraždy kvůli jejich vyznání. Nutno konstatovat, že Židé se stávají spojenci vyšetřovatelů v honbě za vrahem. Nepovyšují se nad ostatní náboženství, a především jim jde o veřejné blaho, neboť bez blaženosti ostatních ani oni sami nedosáhnou spokojenosti.

Povahově určené postavy jsou figury záporné. Autor jim přiřadí negativní povahové rysy, které je doprovází celou linii příběhu. Jedná se o bandity zlatých a zelených šerp, čtenář je přijímá jako součást příběhu, nezamýšlí o nich jako o vrazích.

Vybočujícím charakterem je Jindřich Berka z Dubé. Automaticky je čtenářem stavěn do role oběti, navíc jeho ryzí charakter upevňuje známost se Steinem, kdy za svých mladých let byli dobří přátelé. Názorná ukázka, že časy se mění a postava svůj charakter vlivem tragické události svede z morální cesty.

ČAS

Historicky jej zasadíme do Prahy za vlády Rudolfa II., časově se příběh odehrává v krátkém časovém rozmezí pár dní.

PROSTOR

V úvodu knihy nám autor poskytuje mapu Prahy během vlády Rudolfa II., ve které jsou zaznamenány veškeré stěžejní body. Mezi těmito místy se pohybují hlavní aktéři po celé trvání příběhu. Vyšetřování je zavede do rozličných míst, kde se pohybují lidé různého vyznání a odlišných společenských vrstev. To ovlivňuje chování všech zúčastněných.

4.1.4 OHNIVÉ ZNAMENÍ

UDÁLOST

Setkáváme se s primárními a sekundárními událostmi, které na první zjištění nejsou na sebe nijak navázány. Vyšetřováním se na povrch dostávají skutečnosti, které úzce souvisí s primárními událostmi a objasňují druhotné příhody. Abychom mohli rozvíjet myšlenky a

rozebrat příběh, musíme určit důležitost, takzvanou relevanci.²⁶ Do příběhu na počátku vstupuje náhoda²⁷- při cestě do Vídně, kam cestuje Barbarič, přeběhne přes cestu pes s lidskou rukou v tlamě, což ho přivede na stopu zločinu. Za nejasných okolností se na cestě z Vídně do Prešpurku ztrácejí mladé dívky. V tomto případě se jedná o únos Brigity Zollnerové a jejího otce, prešpurského kupce. Její únos přivede vyšetřovatele na stopu záhady, které čelí Prešpurk.

V důsledku vyšetřování na povrch vychází nové důkazy k půlroku staré vraždy, tím se děj začne ubírat jiným směrem – tzv. konsektivita.²⁸ Veškerá vina za ztracené a mrtvé dívky padla na zesnulého rychtáře Rösnera, ten byl považován za vraha a zvrhlíka, který unášel a zneužíval panny pro vlastní potřebu. Rösner byl obětí rozsáhlého spiknutí mající kořeny až na Hradě. V tu dobu má uherská šlechta pocit, že je nedotknutelná, a při konečném verdiktu spravedlnosti jsou některé detaily zcela zamlčeny. Bývalý rychtář zachytil stopu skutečného vraha, to se mu stane osudným, ale pro všímavé vyšetřovatele zanechá vzkaz, kdo je vrahem. Dopis je rozluštěn členy městské rady, ti berou spravedlnost do svých rukou a postupně zabíjí účastníky spiknutí.

Nevratnost neboli ireverzibilita²⁹ - veškeré vraždy ovlivňují další směřování vyšetřování, zprvu vyšetřovatelé hledají vzorec, dle kterého se vraždí.

Neopakovatelnost³⁰ a jedinečnost celé události spočívá v rozuzlení zápletky. Vyšetřovatelé pátrají po vrahovi, situace se pak začíná komplikovat, neboť vražedníci za nejasných okolností umírají. Je jednáno ve jménu spravedlnosti, jak se městská rada domnívá. Ke konci nastává dvojí odhalení - za vraždami panen stojí hraběnka Judita Ruttkaoová s Alžbětou Báthoryovou a Annou Rosinou Lisztiovou. Jelikož pochází z vysoké uherské šlechty, jejich činy jsou promlčeny. Hraběnka Ruttkaoová při odhalování zaplatí svým životem.

Spravedlnost dostihne Čerňanského, Harschlinga i Haffnera. Vynášeli soudy ohledně podezřelých, věděli, kam vedou stopy, ale nemohli konat, neboť zastupitelé města nemají moc odsoudit uherskou šlechtu.

POSTAVY

Jednou z postav, která utváří děj a zápletku, je Unger - městský strážce žen, jehož úkolem je dohlížet na pouliční nevěstky a shánění nových tváří do Bílého hradu. Postava sama

---

²⁶ KUBÍČEK, Tomáš, HRABAL, Jiří a BÍLEK, Petr A. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013. s 43. ISBN 978-80-7272-592-2.

²⁷ Tamtéž, s. 43

²⁸ Tamtéž, s.43 - 44

²⁹ Tamtéž, s. 44

³⁰ Tamtéž, s. 45

v ději nevystoupí, seznámíme se s ní až po její násilné smrti. Jeho podobiznu čtenář vytváří na základě popisů postav vedlejších. Z přímé charakteristiky - muž přibližně kolem třicítky, pocházel z mlynářské rodiny, než mu byl přidělen tento post, živil se kuplířstvím. Dle slov autora: „*mohutný, dobře stavěný, nosí u sebe řeznický sekáček*“³¹. Dalším významným znakem je tetování s výjevem anděla. Vedl samotářský způsob života, ale i on měl svou slabinu - dívku Terezu z městských lázní. Zařadíme ho do postavy ploché³², neboť po celou dobu je nám vykreslen jako charakter záporný a v průběhu děje se nijak povahově nepromění.

K pochopení souvislostí je důležité objasnění vztahů mezi hejtmanem Müllerem a Ungerem. Müllera nejprve hodnotíme kladně, tedy postavu kulatou,³³ vyšetřovatelům vychází vstřícně v pátrání po Ungerovi. Na povrch vypluje fakt, že tyto dvě na první pohled zcela odlišné osoby pochází ze stejného rodu, vzešly z mlynářského rodu Mollnárových. Jejich cesty se rozešly, aby se opět mohly sejít za jistých okolností.

Manželé Rutkaovi, členové vysoké uherské šlechty, před zákonem nedotknutelní. Manželé mezi sebou sdílí zvrhlé choutky a vyplyne, že oni osobně stojí za všemi únosy. Kněžna Judita Rutkaová, na první dojem v ní Barbarič spatřuje svoji matku, vybočovala z tehdejšího stereotypu žen v jejích letech. Barbarič ji odhaduje přibližně na padesát let. Žena na první dojem konzervativní se střídáním oblékáním, na druhý pohled panovačná a rozkazovačná. Při výslechu každé podezření vyvrátí, jelikož právě ona je tím zvráceným vrahem. Její zvrácené chování lze vysvětlit určitou psychickou poruchou. Neznala slitování, své oběti bezcitně týrala a těšila se z jejich utrpení, které bylo zakončeno smrtí. Pro oběť však vysvobození z pekelných muk. Pravidelnými účastníky těchto vražedných orgií jsou hraběnka Alžběta Bathoryová provdaná Nádasdyová, Anna Rosina Lisztiová často označována jako šintavská čarodějnice a podžupan Tarnóczy.

Podžupan Tarnózy, vysoce vážený muž, vyznačující se prvotřídním a elegantním vzhledem ale s vadným nitrem. Oblečen dle nejnovějších trendů, ruce zdobené prsteny, vlasy a knír upraveny, ale největší vadou jsou krysí oči, což ubírá důvěryhodnosti tohoto třicetiletého muže. Po jeho smrti na povrch vyplouvá spojitost se zvrácenou hraběnkou. Jako důkaz vyšetřovatelům poslouží obálka s více jak dvanácti plavými prameny vlasů.

Postavou záporně orientovanou má být bývalý rychtář Rösner, ve skutečnosti to byla

---

³¹ ČERVENÁK, Juraj. *Ohnivě znamení: třetí případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2015. s. 97 - 100. ISBN 978-80-257-1639-7.

³² KUBÍČEK, Tomáš, HRABAL, Jiří a BÍLEK, Petr A. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013. s. 66 - 69. ISBN 978-80-7272-592-2.

³³ Tamtéž s. 66-69

jedna z mála kladných postav tohoto příběhu. Snažil se přijít všem vraždám na kloub, ale byl umlčen, aby neprozradil tato mrazivá tajemství.

Postavami kladnými mají být zlatník Haffner, notář Čerňanský a měšťanosta Harschling, jejichž jednání posílat vražedníky na smrt, je považováno za netaktní a jsou obviněni z velezrady, neboť každý má právo na spravedlivý soud.

ČAS

Prolíná se zde více dějových linií odehrávajících se ve stejném časovém pásmu. Samostatnou linií často dostává kaprál Bohdan Jaroš, aby se mohl věnovat průzkumu místa činu. Jeho oku neunikne žádný detail. Se svými znalostmi lidské anatomie dokáže zrekonstruovat útok na místě činu – např. v Halslavě či na hřbitově za branami Prešpurku.

Vyšetřování trvá obvykle v rádech dnů, v určitých pasážích je zmíněná číslovka 2. Za dva dny dokážou přijít na stopu vraha, který ohrožuje mladé panny více jak půlroku. Vyšetřování nekončí po dvou dnech, pokračuje nadále. Veškeré události se ale odehrávají za nepříznivého počasí - masivní mženi či šedá obloha.

V tu dobu navíc habsburská monarchie bojuje s Tureckem, tento fakt má za následek i chování postav - zprvu se domnívají, že unesené dívky jsou prodávány tureckým dobyvatelům.

PROSTOR

Pro lepší orientaci je na prvních stranách knihy umístěna mapa Prešpurku - postavy nesetrvávají na jednom místě a v rámci vyšetřování navštěvují různá zákoutí. Prešpurk se stal hlavním městem Uher a je považován svobodné královské město, a právě proto zde bylo těžké dosáhnout spravedlnosti, neboť nad uherskou šlechtou má moc pouze samotný císař.

Znovu se setkáváme s rozmanitým sociálním prostředím. První cíl cesty v Prešpurku je Bílý hrad tzv. Weissenburg - jedno z nejdůležitějších míst, zde se setkávají různé společenské vrstvy. Zde mezi sebou Unger a Ruttkay uzavřou nezákonný obchod. Pro bližší specifikaci se jedná o vyhlášený nevěstinec a hostinec.

Kdo nemohl z nedostatku financí navštěvovat Weissenburg, mohl zavítat do městských lázní. Místo pro nejnižší sociální vrstvu. Lázně dokázaly pokrýt nejdůležitější potřeby člověka. Děly se zde lékařské úkony, plnily funkci nevěstince, poskytovaly péči o zevnějšek – především holení a stříhání.

Jedno z nejvíce nečestných míst je považován katův dvůr, který se nachází ve vzdálené části města. Na druhou stranu i v dostatečné blízkosti. Popravy se konají na Hlavním rynku, kde dominuje Burg. Místní ho nazývají domem hrůzy kvůli vraždám, které se zde staly, a od určitého času tato stavba chátrá. Je zahalen do tak špatné pověsti, že se sem neodváží vstoupit. Tato budova sehraje roli ve velkém finále odhalování vykonavatelů spravedlnosti. Jelikož je pustý, konají se zde sněmy městské rady, na kterých vynášejí verdikty nad vrahy nevinných panen.

Pro hledání stop jsou nejdůležitější místa činu. Na každém místě kaprál provede zběžnou prohlídku těla, ohledá okolí, aby našel případné stopy vedoucí k pachateli. Prostředí je většinou netknuté, oběti jsou zamordovány jinde, než jsou objeveny. Pak nastává důkladné prozkoumání mrtvoly, nejdůležitějším rysem jsou popáleniny na krku. Mají schovat skutečnost, že oběť nebyla usmrcena Rösnerovým duchem, ale nejdříve mučena a pak surově uškrcena.

Poslední důležitá zastávka v honbě za vrahem je Dračí hrad ukrytý v lesích na odlehlém místě, který nesloužil Ruttkavým pouze jako základna při lovu. Stein a Barbarič objevili hlavní dějiště zvrácenosti, kde kněžna páchala zločiny na mladých pannách. Zdi hradu vypovídají veškerá svá tajemství. Nalézají se zde mučicí nástroje. Např. železné nástroje ve výhni, řetězy, háky, železná panna. U potoka objeví hroby mladých nešťastnic, jejichž život byl předčasně ukončen zvrácenou hraběnkou Ruttkavou.

4.1.5 ĎÁBEL V ZRCADLE

UDÁLOST

Na počátek nutno zmínit, že třetí díl je řádně ukončen. Vyšetřovatelé s vévodou zůstávají v Prešpurku, nic nenasvědčuje návaznosti na další díl. Vyšetřovatelé s arcivévodou Matyášem Habsburským musí svůj pobyt náhle ukončit a poprvé zde plynule přechází z prešpurské kauzy do Vídně.

Dosud v každém publikovaném díle je zmiňována náboženská otázka. Zde se dokonce stává dominantou celého příběhu. Katolická víra protíná skoro celou říši ovládanou

habsburskou monarchií. Nastává rozkol mezi katolíky a ostatními nekatolickými vyznavači, kteří jsou označováni jako kacíři. Probíhala násilná rekatolizace, vyvražďování rodin a mučení jedinců. Za tyto skutky protestanti žádají odplatu, a proto usilují o život nejvýše církevně postaveného muže této konstituce, biskupa Melchiora Khlesla. Už od začátku vina padá právě na nekatolickou skupinu obyvatelstva, kde hlavním motivem je již zmiňovaná pomsta, která zahrnuje i silně osobní podtext.

Dřív, než je spáchán přímý osobní útok na biskupa, atentátníci zraní samotného následníka trůnu Matyáše Habsburského. Další zvláštností této dějové linie je samotná hrozba. Známa trojka prozatím vydala vyšetřovat spiknutí nikoli vraždu, která bývá příčinou zahájení vyšetřování. Než dojde na útok, plují po Dunaji kolem slaměného oběšence s cedulí, kde je nápis „*Teufel im Spiegel*“³⁴. Přeloženo do češtiny jako *d'ábel v zrcadle*. Slovní spojení označuje titul knihy. Zde je zmíněn ve čtyřech různých kontextech, ale především vyjadřuje hlubší myšlenku a jeho celistvé vysvětlení odhalíme na posledních stránkách. Když nebereme v potaz samotný titul, prvně se setkáme s tímto spojením na slámovém oběšenci. Zadruhé se jedná o pověst o krásné dívce posedlé pouze jejím vnějším vzhledem, vlastnost pomíjivá jest, dívka onemocní, za příslib skromnosti žádá Boha o uzdravení. Modlitby byly vyslyšeny, leč dívka závazek porušila a v odrazu zrcadla d'ábla spatřila.

Třetí označení protestanti vztahují na samotného biskupa Khlesla, ač jeho vina není jednoznačná. Podílel se rekatolizaci a na částečném vyvražďování, ale pouze v určitých mezích. Děti protestantů určil ke katolické převýchově. Hlavním motivem je pomsta jeho údajných dětí, dvojčat, která vzešla ze vztahu s protestantskou matkou. Ta zahynula během požáru při záchraně svých potomků. Žhářství mělo vzejít z příkazu biskupa. A ten při své obhajobě veškerá nařčení popírá. Za maskou čtvrtého, a zároveň posledního d'ábla, se skrývá majitel puškařské dílny Christian Paumgartner za snování pekelných plánů na odstranění katolických zástupců, kteří jsou vinni za smrt jeho nejbližších členů rodiny - manželky a nenarozeného dítěte.

Nejdůležitější část přichází s objevem mrtvého těla hlavního strážce biskupské gardy Dornna, který se tak stává hlavním podezřelým. Stein a Barbarič musí změnit taktiku vyšetřování. Dosud svá podezření mohli kumulovat na veřejnosti, nyní musí podrobně probádat sociální vztahy a zázemí biskupského dvora. Vedle mrtvého označujeme jako hlavního viníka a vraha, leží pohozená puška - jeden ze stěžejních důkazů. Logickými úvahami zavítají do nejvyhlášenější vídeňské puškařské dílny. Jak bývá u Červenáka zvykem, vraha, v tomto

---

³⁴ ČERVENÁK, Juraj. *Ďábel v zrcadle: čtvrtý případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2016. s. 15. ISBN 978-80-257-1985-5.

případě konstruktéra spiknutí, nám představí vždy na počátku příběhu jako nevýrazného ale dobře postaveného člena společnosti. Oním pachatelem je puškař Christian Paumgartner, nijak nevyčleňující se příslušník společnosti. K němu donesou k analyzování zbraň, ze které vyšel osudný výstřel na arcivévodu. Zbraň není nikterak označená, nedá se tak určit výrobce a nenese žádné ozdobné prvky, dle kterých by se tvůrce mohl prozradit. Spisovatel nechá puškaře udělat drobnou, leč pro katolíka zcela nepřijatelnou chybu, poruší postní dobu před svátkem Svatého Ducha a napije se vína. Při prvním čtení tomuto malému detailu nepřisuzujeme velkou váhu, při druhém pročitání je to jeden ze zásadních důkazů vedoucích k pachateli.

Důležitým průvodcem vídeňskými poměry se stává baronka Marie Markéta ze Šternberka. Baronka sdílí své dosavadní výsledky ve vyšetřování. Prozatím v ostatních dílech mají více prostoru a především mnoho stop a důkazů. Nemají skoro žádná vodítka, a tak tato pomoc detektivy popostrčí správným směrem. Dosud zdánlivě poklidný rozhovor ukončí přepadení, to změní charakter celé scény. Přátelská projížďka v kočáru získává charakter akční bojové scény, kdy Stein s kaprálem zůstávají na „bojišti“ a méně statečný Barbarič chrání Marii Markétu ze Šternberka až do jejího sídla. Všeobecně se Barbarič zaměřuje na komunikaci s ženami, k čemuž přispívá nadání empatie, jeho osobnost není určena přímo k boji, ale již mnohokrát ukázal neobyčejnou odvahu. Nacházíme paralelu mezi situací, ve které se ocitl Barbarič, a v podmínkách Steina a kaprála. Zatímco Barbarič svádí vnitřní boj a nejistotu s baronkou ze Šternberka, nelze přesně určit charakter postavy, snaží se rozpoznat hru, která se mu odehrává během rozhovoru. Stein po boku kaprála svádí fyzický boj proti evangelickým povstalcům. Kaprál Bohdan Jaroš se velmi často vzdaluje od kapitána a notáře, svou pečlivostí a loajlností si vydobyl důvěru, a tak vykonává důležitá posláná. Často se jako první doslova žene za stopami. To ho přivede na místo, kde se schází tajná spiklenecká skupina nazývaná *Podzemní palác*. Červenák velmi často konfrontuje činy a události na základě různých pověstí a povídaček. Smyšlenka o Podzemním paláci prosakuje do vykonstruovaného rakouského obyvatelstva. *Podzemní palác* je rozsáhlé protestantské spiknutí, které dosud v jiných autorových zápletkách nemá konkurenci. Dalo by se však polemizovat, kdo zde páchal horší zločiny. Celý komplot započal jako odplata za zabavení majetků, a především ukončování nekatolických životů.

Při finální scéně, kde jsou pachatelé již známí, probíhají myšlenková dilema. Hlavní spiklenec, tedy Christian Paumgartner, utíká po neúspěšném vykonání rozsudku smrti nad biskupem Khleslem a kapitánem Bastou, prodírá se přírodou a svými myšlenkami. Vše, čeho dosáhl, musí ve Vídni ponechat a zachránit si holý život. Nepřemýšlí již nad pomstou, pouze nad únikem, který mu překazí Barbarič. Stojí zde protestant proti protestantovi. V Barbaričovi

se však mísí mnoho emocí. Paumgartner podává vysvětlení, proč vytvořili hon na katolické hodnostáře, důvody jsou pochopitelné. Puškaři během honu na protestanty zabili ženu v očekávání. V notárii nakonec zvítězí mínění, dle kterého není pomsta řešením, postřelí Paumgartnera pistolí, kterou u něj zakoupil.

Cesty vyšetřovatelské trojky se rozchází. Není na místě použít výraz přátelé, jelikož mezi sebou si dávají dost najevo, že jsou to pouze kolegové. Stein odchází zpátky do Scheminzu a Stein zaujme dočasně pozici velitele grady Matyáše Habsburského.

POSTAVY

Nejobecnější rozdělení, které můžeme v tomto díle definovat, je rozdělení na katolíky a nekatolíky. Hlavním motivem je pomsta protestantského obyvatelstva, které se ukrývá pod katolickou vírou.

Za ryzí katolíky označujeme biskupa Melchiora Khlesla, generála Georgioa Bastu, arcivévodu Matyáše a kapitána Steina. Do opačné skupiny řadíme notáře Barbariče, Christiana Paumgartnera a Tobiasa Fleischhackera.

Cílem útoku se stal biskup Khlesl. Ve sledu událostí projde charakterovým vývojem vůči arcivévodovým pověřencům. Zprvu se staví do odmítavého postoje, nedokáže projevit žádnou důvěru. Navíc s rozvíjejícím se příběhem na povrch vyplynou skandální tajemství, která měla navždy zůstat před světem utajena. Rázně odmítá veškeré Steinovy a Barbaričovy snahy, důvěru získají díky svojí loajálnosti vůči církvi. Přímým popisem získáváme stručnou vnější charakterizaci – je to padesátiletý muž, jehož zdobí první šediny. Vnitřní charakteristika dokresluje lehce vyobrazený zevnějšek, ze kterého vzejde cílevědomý a rozvázný muž. Na svět přišel jako protestant, během života se přeorientoval na katolickou víru. Vídni koluje všeobecné pravidlo, dle kterého platí, že osoba, která dobrovolně upřednostní katolické náboženství před ostatními, je ve své víře pevnější než kterýkoli rozený katolík. S figurou Khlesla úzce souvisí jeho osobní strážce Dorrn, svoji největší roli zahraje až po své smrti. Spiklencům byl trnem v oknu, neboť právě on se podílel na celém vyšetřování. A jak se ukáže, byl na velmi dobré stopě.

Generál Giorigio Basta neboli Slavík získal svůj pseudonym dle svého zranění na krku, po kterém zůstala viditelná jizva. Poranění způsobilo, že se tak mužnému generálovi, změnil hlas na slavičí sípání. Dle vnějšího popisu soudím, že jeho hlas musel být hluboký a drsný, jelikož je zobrazen jako muž pěti dekad a přes svůj věk mu obličej a tvář lemují hustý a tmavě černý vlas i vous. Do poslední chvíle bojuje za biskupa, i když má opět nůž u krku. Je třeba vyždvihnout, dalo by se říci drobnou dysfunkci, což je touha po odplatě a násilí.

Sám arcivévoda je zde poprvé blíže určen, přímo se s jeho osobou setkáme pouze na začátku a na konci příběhu, což je víc než obvyklé. S každým dílem se jeho přítomnost stupňuje. Věkově se pohybuje na čtvrté dekádě a projevuje neskonalou důvěru vůči jeho pověřencům, i když čas od času poruší zvyklosti dané doby.

Domnělým příslušníkem katolické církve je puškař Christian Paumgartner, narozen jako kalvinista. Svým vzhledem nijak neohromí, vlasů nemá mnoho a ty, které mu zbyly, tvoří prstenec kolem hlavy. Muskulaturně je útlejší než Barbarič. Obyčejný vzhled dorovnává hbité myšlení a ostré názory. Je strýčkem Jeremiáše a Anny Rennerových, vykonavatelů rozkazů, které Paumgartner vydává. Křivda byla na obou stranách. Sourozencům Rennerovým byla vlivem katolizace zabita matka, která byla sestrou Helgy Rennerové, tedy manželky Paumgartnera.

Stejným způsobem přišel o matku i Tobias Fleischhacker, postava, která projde vývojem v celém příběhu. Zastupuje kapitána Gerhardta Dorrna. Mladík přišel o své rodiče v útlém věku, měl štěstí v neštěstí. Dostal šanci na převýchovu v katolické rodině a nenašel smrt při zastrahování nekatolíků. Biskup svoji důvěru prokazoval ztěžka, ale vložil ji do rukou Fleischhackera, zrádce, který střežil jeho život.

Všechny zrádné postavy naleznou smrt v boji, jediná Anna Rennerová zhyne v plamenech na náměstí, přičemž stále opakuje, že je nemanželskou dcerou Melchiora Khlesla.

ČAS

Vyšetřovatelé přesídlili do Vídně, což je jedno z důležitých center Svaté říše římské. V tu dobu je hlavním centrem Praha, kde Rudolf II. sídlí již 20 let.

Usazen do období letnic. Letnice jsou křesťanský svátek, který je prvním důležitým připomenutím po období Velikonoc.³⁵ V tu dobu se požaduje po řádném katolíkově období půstu. Dále je zachycena mše na oslavu Ducha svatého v domě svatého Štěpána.

Často jsou zmíněna náboženská povstání, například to v roce 1597. Hlavní hnací silou jsou zde právě rozkoly mezi katolíky a nekatolíky.

PROSTOR

Hlavní aktéři se pohybují ve všech společenských vrstvách. Výchozím místem se stává Vídeň, jelikož plynule přechází z Prešpurku, stojí za zmínku porovnání. Vídeň je mnohem

---

³⁵ ČERVENÁK, Juraj. *Ďábel v zrcadle: čtvrtý případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2016. s. 280 ISBN 978-80-257-1985-5.

vyspělejší a nabízí větší škálu obchodů a náboženských potěšení než Prešpurk.

V blízkosti arcivévody se pohybují na přepychových místech. Nejprve používají jako dopravní prostředek loď, poklidnou plavbu přetne atentát na arcivévodu. Jeho zranění vyžaduje tu nejlepší péči. Ta mu je poskytnuta v paláci Hofburg, přežívá přídomek císařský, i když v tu dobu císař sídlí na Pražském hradě.

Palác opouštějí a vydávají se do méně honosných prostor - jako je ohledání místa, odkud byl atentát na následníka trůnu spáchán. Nyní se ocitají na břehu Dunaje, v čisté přírodě, ta je znečištěna ohavným činem.

Stopy, a především potřeba pořídit Barbaročovi zbraň, vyšetřovatele zavede do puškařské dílny, kde se setkávají s konspirátorem, který strádá plány na odstranění Matyáše Habsburského. Věcně jsou popsány zbraně a některé vybočují z tehdejších standardů - jako je budoucí notářova zbraň tzv. *sedmička*. Její název vznikl ze schopnosti vystřelit sedm kulek olova najednou.

Výkonnou mocí atentátu je *Podzemní palác* - je tam nazýváno samotné spiknutí, pověst a místo, kde se spiklenci setkávají. Místo se nachází v přírodní proláclině, jako centrum bylo zvoleno z důvodu strategického umístění v podzemí. Ohledně pověsti se jedná o romantický příběh dvou lidí Karla a Agnes, který ukončí Karlova marnotratnost a lež. „*V okamžiku, kdy vyslovil onu lež, ohlušivě zahřmělo, země se otevřela a celý palác popraskal a propadl se do nitra hory.*“³⁶ Tak vznikl *Podzemní palác*, který pak převzali spiklenci.

Vyhrocená situace si žádá urychlené jednání. Tento fakt zavádí vyšetřovatele na hřbitov, kde se setkávají s baronkou Marií Markétou ze Šternberka, a tak jí přeruší v rozjímání nad hrobem kapitána Dorrna. Situace a prostor zcela nevhodný pro další řešení, a tak se přesouvají na nejposvátnější místo - za biskupem Khleslem. Poprvé za celou dobu si svým troufalým jednáním vyslouží respekt od samotného biskupa. To jim umožní vstup na střeleckou soutěž konající se na vídeňských pozemcích. Střelecká soutěž poukazuje na pozlátko společnosti. Chudší poddaní svoje chutě zahání vídeňským párkem s chlebem a zapíjí je laciným vínem či pivem. Na druhou stranu pro urozené kuchaři připravili prvotřídní lahůdky jako je „*šiška z hovězího morku, slaniny a rozinek.*“³⁷

Na finální scénu se přesouvají na opuštěný statek, což je opět úplný opak prostoru, kde se Khlesl pohyboval, nebyl zvyklý na nevábná místa

---

³⁶ ČERVENÁK, Juraj. *Ďábel v zrcadle: čtvrtý případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2016. s 142. ISBN 978-80-257-1985-5.tamtéž

³⁷ Tamtéž, s. 255

„Projeli bránou ve ztrouchnivělé ohradě a vzápětí se z porostu před nimi vylouplo nevelké venkovské hospodářství – zděný dům se šindelovou střechou obklopený dřevěnými chlěvy a kůlnami. Vše nasvědčovalo tomu, že je statek už dlouho opuštěný – budovy chátraly a topily se v přívalu plevele a náletů,“ „páchlo to tu zatuchlinou a hnilobou. Zastavili koně na dvoře.“³⁸

Paumgartnerova životní paralela, pocházel z protestantského Štýrského Hradce, zde ztratil vše, co bylo jeho srdci cenné a blízké. Vypracoval se mezi špičku v cechařském vídeňském spolku, jeho život Barbarič ukončil zbraní sedmičkou (tu u něj zakoupil) v bažinatém terénu, na neznámém a zcela obyčejném místě.

4.1.6 VLK A DÝKA

UDÁLOST

Vlk a dýka se liší od předchozích děl. Na pozadí detektivního žánru se odehrává velmi decentní milostný příběh týkající se hlavní postavy. První ozvláštňující prvek, se kterým se zde setkáme poprvé, je Ich - forma. Zainteresovanou osobou se stává pouze notář Barbarič. Svými činy se proslavil po celé zemi, a tak jeho služby jako vyšetřovatele jsou žádané. Příběh protínají celkem čtyři významné události. První je svázaná s Barbaričovou zálibou v ženách. Navštíví ho Sigmund Weltzer, manžel jeho milenky, taktně mu naznačí, aby vztah s Klementinou Weltzerovou ukončil. Tato malá epizodka je důležitá, to vyplývá až z průběhu příběhu.

Nejdůležitější událost je především ztráta dcery kastelána Lučanského. Zpočátku zmizení vypadá jako lehká záležitost, kdy důvodem pro únos je láska. Dalšími důkazy a fakty vyplouvá na povrch, že vražda panny Verony byla pouhá náhoda, což není pro detektivky zcela typické. Barbarič je mnohokrát sveden ze správné cesty a ocitne se ve slepé uličce. Jak se ale ukáže, tak jeho první domněnky bývají vždy správné. Veškeré naděje vkládá do místní kaple.

---

³⁸ ČERVENÁK, Juraj. *Ďábel v zrcadle: čtvrtý případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2016. s. 283. ISBN 978-80-257-1985-5.

Veronka se tu opravdu nachází, což později prozradí zápach z rozkládajícího se těla. Zcela netypickým úkazem se stává zamilovaný Barbarič. Jeho život dočista změní starší dcera kastelána Lučanského, Agáta Lučanská. Nenapravitelný sukničkář zažije lásku na první pohled, je však možné, že se upjal na prvotní myšlenku v příběhu - je starý a měl by se usadit. Romantický vztah se rozvíjí nenásilně bez zmínky sexuálních pudů. Nenalezneme žádné narážky, objevíme pouze důležitost okouzlení, citového propojení a obavy o bezpečnost své milované Agáty.

Bezpečí narušuje vpád tureckých nájezdníků, přesněji bývalého vězně hradu Sitno, kterým byl Yazgan Hassanpašazade. Tato stopa byla falešná, využil ji pouze francouzský žoldák Danglard pro finanční obohacení své osoby. Francouz nastražil léčku, syn tureckého paši byl osvobozen a vrací se na hrad, aby splatil své dluhy věznilům. Sitno a jeho významní obyvatelé, např. Kateřina Pálffyová, jsou vystaveni ohrožení. Vyšetřováním Barbarič objevil tajnou podzemní chodbu, tu využijí při útěku z hradu.

Poslední příhoda souvisí s vrahem Verony Lučanské. Roli sehraje především náhoda. Vrahovi, tedy Juraji Baloghovi, jde pouze o schemnitské zlato po rytíři Konrádovi. K rytíři ho váže rodinné pouto ale i surovost, chamtivost a odhodlání. Baloghova lež neměla dlouhého trvání, notář zjistil pravdu. Na pomoc povolal i seržanta Jaroše, což vyřešilo nedostatek katů. Balogh ze začátku odolával, ale pod Jarošovými praktikami vypověděl veškeré souvislosti, které doplnily celkový obraz motivů.

ČAS

Další případ notáře Barbariče přichází půl roku po vídeňském spiknutí. Čas zastupuje velmi relativní veličinu v tomto příběhu. Ihned jsme uvedeni do roku 1599, kdy probíhaly boje s tureckými divochy.³⁹ Atmosféra bojů a nejistot prostupuje celým příběhem, kdy ke konci vygraduje vpádem Turků na hrad Sitno.

Vyšetřování probíhá neustále, splývají dny a noci. Pátrání probíhá za každé denní doby a za každého počasí. Obvinění jsou velmi vážná a život panny Verony je ceněný. Než je povolán Barbarič, uběhl jeden den. Celková doba do nalezení oběti činí čtyři dny.

Autor zasadil příběh do období podzimu, přesněji do období Dušiček, kdy často jemně mrholí a dny začínají chladnout.

---

³⁹ ČERVENÁK, Juraj. *Vlk a dyka: pátý případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2017. s. 7. ISBN 978-80-257-2239-8.

„Bylo Všech svatých. Po setmění začínala noc mrtvých a schylovalo se k Dušičkám. O půlnoci se otevrou brány očiště a přízraky mrtvých budou až do ranního zvonění obcházet domy svých blízkých.“⁴⁰

POSTAVY

Nejdůležitější postavou se stává notář Barbarič, vedle kterého koexistují ostatní postavy. Autor nám poskytuje zcela jiný pohled na notáře, než bylo doposud zvykem. Na ostatní postavy pohlíží skrze Barbaričovo vnímání okolního světa. Pro něj velmi důležitou osobou, která snad v jeho životě zůstane, je Agáta Lučanská. Dívka ve věku dvaceti let, starší sestra pohřešované Veronky. Přímá vnější charakteristika popisuje Agátu velmi detailně, autor přes oko Barbariče vyjadřuje zalíbení. Jedná se o popis zamilované postavy.

„Samozřejmě nejsem věstec, a tehdy jsem ještě nemohl tušit, že mi toto setkání změní život, ale přece jsem na okamžik pocítil zvláštní vnitřní chvění. Byla štíhlá, ale nikoli hubená, oblíny se rýsovaly na správných místech. Na ženu byla neobvykle vysoká, dokonce asi o palec vyšší než já. Tmavé vlasy měla spletené do silného copu a nad čelem sepnuté prostou, avšak elegantní postříbřenou partou. Oblékla se stroze, přiměřeně okolnostem – na bílé halence měla živůtek z černého sametu, vysoko šněrovaný a s prostřihy na rukávech. Z podobné černé látky měla i širokou sukni. Neodmyslitelná zástěra nehýřila barvami, vzala si čistě bílou s jemnou krajkou na lemech. Takto se uherské šlechtičny odívaly do rakve, především upjaté protestantky. Mně se však jevilo, že černá barva jen zdůrazňuje Agátinu přitažlivost. Hleděl jsem na její obličej, spíše užší než oválný, s rovnýmnosem a plnými rty. Nad levým koutkem úst měla decentní znaménko krásy. Husté tmavé obočí rozdělovala jen úzká mezířka nad kořenem nosu. Mnozí by to „žovali za vadu, mně se naopak zdálo, že výrazné brvy ještě znásobují uhrančivost jejího pohledu a celkového výrazu – není divu, že je považovali za znamení čarodějnic. Barva očí přecházela z modravé do šedé, a dokonce bledě zelené, podle toho, jak na ně dopadalo světlo.“⁴¹

Charakterově se velmi blíží samotnému vyšetřovateli, což je jedna z vlastností, pro kterou Barbarič ztratil hlavu. Agáta dokáže myslet jako on, stává se jeho společníkem při vyšetřování vraždy.

Verona Lučanská se stala obětí Juraje Balogha. O jejím vnějším popisu se dozvídáme,

---

⁴⁰ ČERVENÁK, Juraj. *Vlk a dýka: pátý případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2017. s. 217. ISBN 978-80-257-2239-8.

⁴¹ Tamtéž, s.49

až když Barbarič provede ohledání těla, do té doby máme pouze informaci o věku Verony, v tu dobu sedmnáctileté. Zde příkládám popis, jak ho autor znázorňuje skrze Barbaričův pohled:

„Útlé ruce měla zvednuté nad hlavu. Modrofialové podlitiny na zápěstích svědčily o tom, že ji kdosi spoutal, zřejmě vlastním opaskem, který si pak zase vzal. Prozkoumal jsem její nehty, ale nenašel jsem za nimi žádnou krev ani kousky kůže – Verona se nestihla bránit, a nemohl jsem tedy počítat s usvědčením vraha podle škrábanců v obličejí, na ruku či jiné části těla. Oděv měla roztrhaný. Z povoleného šněrování na živůtku se drala obnažená ňadra se zřetelnými stopami po kousnutích okolo bradavek. Vyhrnuté šaty odhalovaly část stehen; pokrývala je zaschlá krev. Nenalezl jsem v sobě sílu ohledat její lůno – ostatně, stopy znásilnění byly i tak dost zřetelné. Roztržené spodničky měla znečištěné tělesnými výměšky z okamžiku smrtelného zápasu. Úzkostlivěji jsem si přitiskl k nosu navoněný kapesník, ale navzdory tomu mi puch pronikal do nozder a chvílemi na mne útočilo nutkání zvracet. V chodbě bylo sucho a k tělu se chválabohu nedostal hmyz ani hlodavci, ale v oblasti břicha se už začalo nadýmat. Na lýtkách jsem si všiml ošklivých tmavých skvrn – tam se shromáždila krev. Podobné skvrny zřejmě budou i na zádech a hýždích. Nakonec jsem se zaměřil na obličej. Ten byl nejhorší. Vytřeštěné, smrtí zakalené oči měly bělma ztmavlá popraskanými žilkami. Do úst jí vrah nacpal jakýsi špinavý hadr, proto Veronu nikdo neslyšel křičet. S nejvyšším sebezapřením jsem hadr vytáhl a okamžitě toho také zalitoval. Ústa zůstala rozevřená v příšerném šklebu, který lze spatřit v obličejích oběšenců. Tmavý jazyk v nich ležel jako spící živočich, červ nebo slimák hnízdící v mrtvém těle.“⁴²

Tento způsob popisování oběti je u autora velmi častý, popisuje přesné detaily, všímá si veškerých stop, dává najevo mimiku oběti. Skrze hlavní postavu čtenář může vycítit celkovou atmosféru prostředí, např. když si Barbarič musí přitisknout kapesník k nosu, aby potlačil zápach.

Martin Balogh zastává pozici městského rychtáře v Egidiu a jeho syn Juraj Balogh vykonává funkci místního drába. Postavy zpočátku zcela neutrální, snaží se vyjít vyšetřování vstříc, právě tento fakt zabalený do lži je prozradí. Vývoj, který podstoupí, poukáže na jejich pokřivené charaktery. Pro poklad ukrytý rytířem Konrádem obětují tři nevinné životy, ale na druhou stranu je zde cítit silný vztah mezi otcem a synem. Martin Balogh položí svůj život za záchranu Juraje. Ten se ale trestu nakonec nevyhne.

Doplňkovou postavou utvářející autenticitu zastupuje Kateřina Pálffyová. Z pohledu

---

⁴² ČERVENÁK, Juraj. *Vlk a dyka: pátý případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2017. s. 181 - 182 stran. ISBN 978-80-257-2239-8.

Barbariče je charakterizována zcela podrobně, místy přidává své deduktivní pochody: „*Kateřině Pálffyové, svého času Krušičové, nyní manželce Štěpána Illésházyho, už táhlo pomalu na šedesát, rozhodně však na to nevypadala. Vlasy (zepředu vyholené skoro do poloviny temene, aby vyniklo čelo) si bezpochyby barvila, nepostřehl jsem jediný šedý pramen. Vrásek však měla méně než mladší ženy – jednak byla dobře živěná, což udržovalo pokožku napnutou, jednak pleti zaručeně věnovala každodenní péči. Oslí mléko s okurkovou šťávou, zábaly z vína a myrhy a podobné procedury. Z oděvu, přestože byl všední večer a baronka si jistě neoblékla to nejcennější ze své garderoby, až přecházel zrak – na drahocenných látkách v tmavých odstínech zelené a modré se vyjímaly zlaté a stříbrné výšivky, prýmký a krajky, třpytily se záplavy perel, zlatých knoflíků a broží vykládaných drahokamy. Světe, div se, nepůsobilo to nevkusným dojmem či ztrátou smyslu pro uměřenost.*“⁴³

PROSTOR

Prostorově příběh zůstává v končinách, které jsou Barbaričovi blízké. Pohybuje se v okolí města Schemnitz. Nacházejí se v notářově salonku, sálá zde uvolněná a přátelská atmosféra, což souvisí i s rozebíranými tématy jako je Matějův život. Z neoficiálního prostředí jako je notářův dům, kde se mohli věnovat hraní karetní hry Strašák, se přesouvají do hostince U Hroznů k bujaré oslavě nad odrazem vpádu Turků a Tatarů.⁴⁴ Příjemnou noc rozvrátí urgentní povolání od kastelána k vyšetřování zmizení Verony Lučanské. Od této chvíle až do 19. kapitoly je centrem dění středověký hrad Sitno. Ojediněle se děj přesouvá mimo hrad, např. na Tatarskou louku, do vesnice Svatý Egid a lesy v okolí hradu. Sitno je rozsáhlý hradní komplex s horním palácem, kde sídlí Kateřina Pálffyová. Kastelán a jeho rodina obývají dolní palác. Kaple nově odhalila hrobku, ve které se nachází ostatky neznámého rytíře. Po důkladném prozkoumání Barbarič odhalí další tajemství, čímž je podzemní chodba spojující hrad s okolním prostranstvím.

Vyšetřování se přesouvá i na venkov do vesnice Svatý Egid, nejdůležitějším místem a později i místem činu se stává Klčanského fara. Na první pohled neznačí nic závažného. Při druhém ohledání s čistou myslí se veškeré náznaky spojí a dokreslí poslední střípky vraždy.

---

⁴³ ČERVENÁK, Juraj. *Vlk a dyka: pátý případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2017. s 69- 70. ISBN 978-80-257-2239-8.

⁴⁴ Tamtéž, s. 15 -18

KOMPOZICE

Kompozicí i významem se liší. Především se nejedná o er-formu, ale o ich-formu. Texty jsou proloženy autentickými dopisy. Dostáváme jedinečný pohled na události Barbaričovými očima. Často vkládá své myšlenky, které jsou nevyřknuté, ale perfektně doplňují atmosféru. Navíc Barbarič se z proutníka mění v zamilovaného muže, prioritou není jeho život, ale větší obavy vykazuje o Agátu.

„Také jsem si uvědomil, že já hraji roli prchající krysy. Jenomže v tu chvíli mi to bylo jedno. Více než na své bezpečí jsem myslel na Agátu.“⁴⁵

Jedná se o knižní sérii Kapitán Stein a notář Barbarič, fyzicky zde Stein nevystoupí, ale odkazy na jeho osobu zde nechybí, navíc v devatenácté kapitole přichází seržant Jaroš:

„Jen si zopakujte, co jste řekl. Stein, a mít z něčeho radost? To přece vůbec nejde dohromady.“ Tentokrát šklublo oběma koutky úst Jarošovi. Jak jsem ho znal, znamenalo to, že se v duchu řehotá, až se za břicho popadá.“⁴⁶

4.1.7 LES PŘÍZRAKŮ

UDÁLOST

Předchozí díl byl věnován samotnému notáři Barbaričovi, následující díl, Les přízraků, vykresluje osud seržanta Bohdana Jaroše a kapitána Joachima Steina. Stein a Jaroš se musí vypořádat s hrozbami, které s případem vyplují na povrch. Hlavní událostí je zpočátku únos Adama Zilvára. Při vyšetřování se stále objevují nové souvislosti, které rozplétají mnohem závažnější zločiny probíhající v Trutnově.

---

⁴⁵ ČERVENÁK, Juraj. *Vlk a dyka: pátý případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2017. s. 197. ISBN 978-80-257-2239-8.

⁴⁶ Tamtéž, s. 242

POSTAVY

Autor dává poprvé možnost nahlédnout blíže do soukromí hlavní postavy kapitána Steina. Do té doby jsou veškeré jeho rodinné vztahy zachyceny velmi sporadicky. Poprvé nám autor představí manželku kapitána - Magdalenu Steinovou, ta je věkově o sedm let mladší než kapitán Stein.

Vystihuje i jeho děti – Anežku, Johana a Tobiase. Z jeho dětí dostane největší prostor Johana. Její role úzce souvisí s hejtmanem Kazdou, který se zajímá o její ruku. Postava má kladný charakter, přišel o manželku a dítě, pomáhá Steinovi ve vyšetřování, které je vedeno proti Krušinovi. S postupujícím příběhem autor změní charakter a odhalí spojení mezi Krušinou a Kazdou, tudíž obě postavy řadíme do kategorie padouchů. Jediný rozdíl je v tom, že Krušina je čtenáři od počátku představen jako postava negativního rázu.

Adam Zilvár je osobou, kolem které by se měl točit celý děj. Je pohřešovaný. Stein je povolán právě za účelem Zilvára najít. Postavu může uchopit dvěma způsoby. Jako oběť je považován v tu dobu, kdy nejsou známy všechny souvislosti. Druhý jeho charakter vyplývá na konci. Vedl mimomanželský svazek s vdanou ženou, Sabinou Smiřickou, která z lásky k Adamovi usmrtil svého manžela Jindřicha Smiřického. Krev na rukou mají oba milenci.

ČAS

Časová rovina splývá, vyšetřování probíhá za každé denní doby a za každého počasí. Navíc únosci Adama Zilváryho požadují výkupné, Stein musí jednat rychle, protože se jedná o záchranu lidského života. Tento případ se odehrává půl roku po posledním společném případě Steina a Barbariče.

PROSTOR

Autor přibližuje Steinovu domovinu Stříbrnou skálu společně s rodinnými poměry. Zachycuje město Trutnov, Mladé Buky, sídlo ve Vlčicích či lovecký srub. Nejdůležitější prostor je Les přízraků, podle něj autor utvořil titul knihy. Poprvé je v úvodu knihy popsána celá krajina. Vyšetřování probíhá na rozsáhlém území. Stěžejním bodem, kde se odehrají ovlivňující události, je Rubezahlův stolec. K této skále připomínající stolec se váže strašidelná povídaná, která ovlivňuje celý Les přízraků. Základem je pověst o lidožroutech, kteří se v lese nacházejí.

5 JAN BAUER

5.1 V TAJNÝCH SLUŽBÁCH OTCE VLASTI

5.1.1 JSI MŮJ KRÁL

5.1.1.1 KRÁL ZVEDÁ MEČ

UDÁLOST

Kniha zaznamenává události od roku 1331 až po rok 1347. Dominikánský mnich Pavel na žádost Jana Lucemburského drží ochrannou ruku nad jeho synem Karlem. Příběh začíná pokusem o otrávení mladého Karla Lucemburského. Katastrofě zabrání tím, že předem sleduje stopy vedoucí ke spiknutí, a tak život mladého následníka trůnu je zachráněn. Další hrozba na sebe nenechá dlouho čekat, souvisí s Karlovým rozmarem v krásných ženách. Osudovou ženou je zde Kristýna, opět zasahuje Pavel a život následníka trůnu je ušetřen. Po neshodě s novou manželkou krále Jana, Beatrice, je zbaven pozice moravského markraběte a opouští Čechy. Zanechává zde manželku Blanku a jejich společného potomka a také rozestavěnou katedrálu sv. Víta. Na cestách je jeho život opět ohrožen, po přepadení piráty je uvězněn v žaláři, odkud mu opět pomůže dominikánský mnich.

Bauer zachycuje i těžké manželství Markéty Tyrolské a Jana Jindřicha, které končí rozvodem z důvodu jisté indispozice ze strany Lucemburka. On poté zaujme pozici markraběte moravského.

Prostor je věnován bitvě u Kresčaku, kde svůj život položil, v tuto dobu již slepý, král Jan Lucemburský. Samotné bitvy se Karel neúčastnil, ale po skončení bitvy má jiné důležité poslání, a to postarat se o mrtvé tělo jeho otce. Přímou až idylicky je vykreslen vztah mezi Karlem IV. a anglickým králem Eduardem III. Zachycuje rozmluvu mezi muži, kde je cítit patřičná úcta a i samotný Eduard III. připomíná římskoněmeckému králi, že „*na bitevním poli stáli proti sobě, ale jinak ho považuje za dobrého přítele*“.⁴⁷

Na pozadí Karlova života je nám poodhaleno i papežské působení. Papežové sídlí v Avignonu, Evropa v tu dobu necítí stejné hodnoty, a to má za následek určité jednání postav.

---

⁴⁷ BAUER, Jan. *Jsi můj král: v tajných službách Otce vlasti*. Vydání druhé, v tomto souboru vydání první. Brno: MOBA, 2018. s. 186. ISBN 978-80-243-8316-3.

Pavel se dostává do bezprostřední blízkosti papeže Benedikta XII., tzv. „*ovíněného kormidelníka církve*“⁴⁸. Zastává funkci tajemníka, má však důležitější úlohu, a to uvolnit místo pro nového papeže - Pierra de Rosiera, pod papežským jménem Kliment VI. Tato náhlá změna uvolní Karlovi cestu na trůn, jelikož Kliment VI. neuznává Ludvíka Bavora jako právoplatného císaře Svaté říše římské. Události se více zamotávají a začínají gradovat, jelikož se schyluje k boji mezi Lucemburky a Bavorem. V tu chvíli do děje opět vstupuje Pavel. Jeho postava je jako náhoda. Když je situace vyhrocená či dokonce neřešitelná, vždy náhodu popostrčí správným směrem. Ludvíkovi pomůže na onen svět, a tak Karlovi uvolní cestu ve Svaté říši římské.

POSTAVY

Vedlejší postavy jsou důležité především k dokreslení historického kontextu, do děje vstupují epizodně, některým je věnována velmi malá pozornost.

Jana Lucemburského zachycuje ve zralejším věku, kdy je už téměř slepý. Vztah mezi ním a jeho synem je zpočátku vyhrocený, Karlovi odebere titul markraběte moravského. Okolnosti donutí přehodnotit celou událost, tím mění vztah mezi nimi. Z vyhroceného na idylický, nevyhýbá se ani familiárním oslovením. Zachycuje jeho postoj k Čechám, považuje se za „*cizáka*“, vždy dává přednost rodnému Lucembursku, což je také daný úkaz vlastenectví a věrnosti rodné zemi. Před bitvou u Kresčaku autor vystihne niternou chvíli, kdy odhaluje Janovy obavy a loučí se se synem, dává mu rady ohledně vedení státu a rodiny. Až nám autor poskytne další pohled na Lucemburka, nebude již mezi živými. Charakterově ho popisuje velice citlivého, vnímavého a především hrdinského, což dokáže při poslední bitvě, kdy je jeho osud již předem určen.

Pierre de Rosieres, Karlův učitel a starý přítel, postava, se kterou se nás autor ještě blíže seznámí. Zatím mu připisujeme kladný charakter, vyzařuje z něj moudrost a vazba na českého krále, díky jeho vůli je povýšeno české biskupství na arcibiskupství.

Karlovi sourozenci - Markéta a Jan Jindřich, jsou zde vykresleni až idylicky. Autor vyzdvihuje přímočaré charaktery a sourozeneckou podporu. Karel je chrání a snaží se jim vydobýt dobrou pověst na nestálém poli historie. Přímou charakteristikou sourozenci chátrají - Jan je vyhublý, smutný patnáctiletý mladík. Markéta, ač se nachází ve věku 27 let, do tváře se jí vepsaly starosti - plet' mdlá s vráskami, tvář lemují prošedivělé vlasy. Pobyt mimo české země

---

⁴⁸ BAUER, Jan. *Jsi můj král: v tajných službách Otce vlasti*. Vydání druhé, v tomto souboru vydání první. Brno: MOBA, 2018. s. 117. ISBN 978-80-243-8316-3.

jim nesvědčí, v zemi, do které se přivdali a přiženili, jim nechává nálepku cizinců.

Hlavní postavy jsou tvůrci děje, dostávají se do peripetií a svízelných situací. Sledujeme fyzický i duševní vývoj Karla Lucemburského. První setkání s Karlem proběhne v době, kdy je mu 15 let, nemá mnoho zkušeností, ale za to oplývá sebevědomím. Autor postupně přechází ke zkušenému a moudrému vladaři. Staví ho do situací, kde prokazuje určitý životní nadhled, často má snahu řešit problémy diplomaticky, nikoli bojem, jak to dělával jeho otec. K vnějšímu popisu zaznamenáváme vnější znak, že má tmavé vlasy a ostrou bradku.

Původ dominikána Pavla je zpočátku nejasný, ale důvod ihned rozpoznáme. Od počátku až do Karlovy smrti mu bude stát po boku, držet nad ním ochrannou ruku, dávat pozor na jeho život. Když je situace neřešitelná, zjeví se on. Dalo by se říci, že zaujímá postavení náhody. Historické postavy umírají za nejasných okolností (Ludvík Bavor, papež Urban), z jejich smrti Karel profituje - je zažehnána válka s Ludvíkem a novým papežem je zvolen jeho věrný přítel. Vzhledová charakteristika - je vyšší a hubenější ve věku dvaceti let. Jedná se o mnohadílnou sérii, ve které autor postupně rozkrývá jeho život.

ČAS

Bauer zachycuje časový horizont šestnácti let, a to od roku 1331 až do 1347. Do děje vstupujeme rokem 1331, kdy autor dává prostor mládí. Dalšími milníky jsou roky 1337, 1340, 1342, 1346 a děj prvního dílu je utnut rokem 1347. Tyto roky nejsou vybrány náhodně, ale každý je podložený významnou historickou událostí, jako je bitva u Kresčaku, smrt papeže a následně nová volba, vyhrocené vztahy s Ludvíkem Bavořem a hrozící válka mezi nimi. Roky jsou odděleny řádně, ale dny kolikrát splývají. Není na ně pokládán veliký důraz. Nejdůležitější je historická událost, poté na řadu přichází čas.

PROSTOR

Prostory, kam směřují hlavní postavy, jsou různorodé. Nejčastější místa, kde se vše odehrává, je církevní půda - kostely, kláštery i papežské sídlo v Avignonu. Druhým častým motivem jsou různá honosná sídla - Pražský hrad, sídlo v Tyrolsku či dóžecí palác v Benátkách. Úplným protikladem k předchozím příkladům je nešťastná událost na moři, kdy se hlavní postava dostává na volné moře. Patrně jsou pocity zoufalství, nekonečné širé moře se zde jeví jako finále, ze kterého není možné uniknout. V beznaději se objeví štěstí, a tak je Karlův život ušetřen a prožívá zcela obyčejný venkovský život v domě rybáře. V tu chvíli nastane prostorový zlom a je uvězněn na nejhorším místě - ve věznici v Benátkách. Autor nabízí pohled na úplné

dno společnosti mezi piráty a zloděje. Epizoda v žaláři nahradí pozlátko v dóžecím paláci, kde nahlížíme na kontrast. Prostor se obrátí o 360 stupňů.

Pozornost je věnována i Praze, z hlediska Karla je vždy to nejkrásnější město. Prochází celou Evropou, provádí komparace, ale vždy dojde k názoru, že Pražský hrad je ten nejhezčí. V tu dobu nechává budovat novou katedrálu, na které se podílí Matyáš z Arrasu. Finální a pro historii důležitý prostor je místo, kde byla svedena bitva u Kresčasku. Takticky výhodné pro Brity, kteří bitvu vyhrájí.

5.1.1.2 ARCIBISKUPŮV NOČNÍ HOST

UDÁLOST

Celou knihu provází tři stěžejní události, které mají na sebe vzájemný vliv. Ta první, která je zmíněná ihned v úvodu, je spor s Ludvíkem Wittelsbachem, jež Karla neuznává jako právoplatného panovníka Svaté říše římské. Za pomoci náhod, které zinscenuje dominikán Pavel, postupně donutí Wittelsbacha k poslušnosti.

Sledem událostí zamíchá i smrt Blanky z Valois, autor nás s touto postavou seznámil velmi letmo, zato následující události budou stěžejní.

Ucelený obraz doplňuje morová nákaza, která sužuje půlku Evropy. Černá smrt, jak často zmiňuje, si nevybírání, postihuje prostý lid ale i významné hodnostáře jako je Pavel. Ocitá se na pomezí života a smrti, záchranou mu jsou dva lékaři ze špitálu sv. Eustacha - Zosima a Bernard. Jak osud chtěl, což je hlavní hnací silou v tomto příběhu, Pavel se setkává s krásnou dívkou Annou. Její původ není zpočátku jasný, s ubíhajícím dějem důležitost její osoby stoupá, neboť ji Karel pojme za manželku, a tím si upevní postavení ve Svaté říši římské a přiměje Wittelsbacha k podřízenosti.

Lehkou vsuvkou je existence Waldemara Askánského, ten před pár desítkami let byl právoplatným braniborským markrabětem. Pravý Waldemar je již po smrti, ale bystrými úvahami ho mnich přivede zpátky k životu. Tato skutečnost napomůže rozběhnout události správným směrem. Podle této postavy je pojmenována celá kniha - Arcibiskupův noční host.

POSTAVY

Ve druhém díle autor zaznamenává smrt Blanky z Valois. Při rozjímání nad jejím životem je nám poskytnut detailní popis z Karlových úst:

„V duchu si vybavoval její jemnou tvář, světlé vlasy i ten stále jakoby udivený pohled jasně modrých očí. Nebyla klasicky krásná jako dívky, které se mu kdysi nabízely v Itálii a jejichž lásku si bral plnými hrstmi. Ale byla milá, trpělivá, oddaná a nikdy se na něj nehněvala, ačkoliv důvodů by pro to měla spoustu. Snad jen jednu chybu měla, nedala mu syna, dědice trůnu.“⁴⁹

Velice zajímavou postavou se stává Waldemar Askánský. Jeho původ je pro čtenáře vysvětlen, ale pro okolní postavy je to fraška. Tato postava byla vytvořena samotným Pavlem, jeho plán byl geniální. Dával si záležet na každém detailu. Právě jméno muže, který se bude vydávat za Waldemara, není zmíněno, je bezvýznamné. Jeho původní povolání je herec. Pohledem dominikána je popsán:

„Byl zjevně mužem v letech, dlouhý, nepěstěný, rovněž bílý vous měl nyní zježený, vlasy mu spadaly až na dohněda opálená ramena. Už na pohled vypadal na muže, který se většinou zdržuje venku a příliš nevyhledává stinné prostředí chrámů a hradních síní.“⁵⁰

Na této definici je vybudován protiklad. Postava, kterou bude ztvárňovat, je kající vikar, který se vrací z Jeruzaléma, kde činil pokání.

Do popředí se dostává i Anna Falcká se svojí služebnicí Petronilou. Anna je vyobrazena jako mladá, přibližně osmnáctiletá dívka. Z jejich činů vyplývá šlechtný charakter - pomáhá ve špitále osobám zasaženým morem. Zde se setkávají s Pavlem, první setkání je téměř osudové. Mezi nimi se začne rozvíjet milostný vztah, který je utnut na svatbě Anny a Karla.

V té době je Karlovi IV. 32 let, nemá stále dědice, a to dává podnět k jeho úvahám o dalším manželském svazku. Sám sebe se ptá, zda není brzy myslet na manželství tak krátce po odchodu Blanky. Navíc si uvědomuje, jak je pro něj Pavel důležitý jako rádce ale i přítel.

Stále silnější je jeho vlastenectví, dává přednost českým vínům, velmi ho zajímá stavba katedrály sv. Víta, kde má spočinout jeho tělo. Získává zkušenosti, okolí ho oceňuje pro jeho moudrost i schopnost si nechat poradit.

Postava dominikánské mnicha je rozporuplnější, jeho charakter je však stále čestný a

---

⁴⁹ BAUER, Jan. *Jsi můj král: v tajných službách Otce vlasti*. Vydání druhé, v tomto souboru vydání první. Brno: MOBA, 2018. s. 218. ISBN 978-80-243-8316-3.

⁵⁰ Tamtéž, s. 213

především věrný Karlovi. Definitivně přechází do „*tajných služeb Otce vlasti*“.⁵¹ Jako mnich by měl dodržovat určitá pravidla a zvyklosti, často je porušuje:

*„Ano, jsem sice příslušníkem řádu svatého Dominika, ale mé poslání je jiné. Jsme především řádem kazatelským a misijním, z našich řad také pocházejí teologové, inkvizitoři a diplomaté a bratři se zvláštním posláním...“*⁵²

ČAS

V knize jsou zmíněny pouze dva roky, a těmi jsou rok 1348 a 1349. V tomto časovém pásmu půlku Evropy trápí mor. Ten je chápán jako odplata za hříšný život církevních hodnostářů, kteří berou celibát na lehkou váhu. Černá smrt uchvátila jih Francie, kde momentálně pobývá papež a je nucen opustit Avignon.

V roce 1348 Karel IV. podnikne výpravu za dobytím Franfurktu. Nenahrává jim počasí, obléhání se uskutečňuje v zimě. Zinscenované představení na ponížení a odvolání Ludvíka Wittelsbacha ukončí obléhání, a tak se na Vánoce všechna vojska vracejí do svých zemí.

Na počátku jara roku 1349 král podnikne cestu do Kolína nad Rýnem, kde pojme za svou manželku Annu Falckou, a tím definitivně upevní svoji pozici vladaře Svaté říše římské.

PROSTOR

Prostoru se dostává rozmanitých zákoutí. Karel setrvává v místech, které jsou hodna jeho postavení. Tím je sídlo v Praze, nedostavěná katedrála sv. Víta, město Bacharach, kde se odehrála svatba Anny a Karla. Na druhou stranu nebyl jen obklopen architektonickými skvosty a vytríbenými doplňky, ale dostal se i na „bojiště“ Frankfurtu nad Odrou, kde byla svedena válka beze zbraní, dala by se přirovnat ke studené válce.

Místa, kde se pohyboval dominikánský mnich, jsou pestřejší. Nepohybuje se pouze na pevninské Evropě, ale jeho kroky jsou vedeny i za Lamanšský průliv. Cestu na ostrovy podnikl s diplomatickým cílem, a to sjednat manželství mezi anglickou princeznou Isabelou a českým králem. Jednání se zdařilo, a tak bylo nutné zprávy doručit do Čech. V Evropě stále sílí mor, Pavel se nakazí v hostinci U Zeleného věnce. Smířen se smrtí nasedá na koně a nechá se volně nést krásnou krajinou. Bauer ho nenechává zemřít, dostane se mu lékařské péče v provizorním špitálu svatého Eustacha. U mnicha je vždy největší rozmanitost míst, poslední kroky vedou do katedrály na královskou svatbu.

---

⁵¹ Vysvětluje se důvod, proč se série jmenuje *V tajných službách Otce vlasti*.

⁵² BAUER, Jan. *Jsi můj král: v tajných službách Otce vlasti*. Vydání druhé, v tomto souboru vydání první. Brno: MOBA, 2018. s 221. ISBN 978-80-243-8316-3.

5.1.2 O TRŮN I ŽIVOT

5.1.2.1 SMRT NA JAZYKU

UDÁLOST

Hned v úvodu je patrná odlišnost od předchozích dílů, která se utvrzuje s plynoucím dějem. Na počátku je čtenář postaven před záhadu, není patrný žádný důvod. Postupně odhalují předmět zájmu, a tím je Cola di Rienzo, dříve zastával funkci římského tribuna. Z pohledu církve je Rienzo kacíř, který má shořet na hranici. Karel a Pavel zastávají však jiné stanovisko. Neshody mezi nimi vygradují až do takových mezí, kdy papež Kliment VI. usiluje o Pavlův život. Další významnou rozepří je myšlenka Karla, kdy se chce nechat korunovat v Římě císařem. Tato touha vyplývá především z historického kontextu, neboť se jedná o tradici, kterou podstupovali všichni císaři SŘŘ.

Bauer dává velký prostor i Karlovu osobnímu životu. Především tragédiím, které ho v těchto letech potkají. Život mu zcela obrátil úraz, který utrpěl při turnaji. Na pár měsíců se vyřadil z běžného života a nebylo jisté, zda vůbec přežije. O to více se Bauer zaměřuje na niterní pocity a Karlovu chuť k životu. Poslední a nejhorší rána přichází v momentě, kdy umírá jeho malý synek Václav. Cesta do Itálie ke korunovaci se mu otevřela, ale výhledy do budoucnosti, kdy na trůn usedne jeho syn, byly rázem pryč.

Významnou událostí je i úmrtí Klimenta VI., na jeho místo nastupuje Inocenc VI., který je schopen se za určitých podmínek s Pavlem domluvit na Karlově korunovaci v Římě.

Jak zpočátku je jeho postava důležitá, postupem příběhu ztrácí na významu až je pro krále bezcenná.

POSTAVY

Na začátku příběhu je na Colu di Rienza upřena veškerá pozornost, a tudíž se čtenáři jeví jako postava hlavní a nepostradatelná. Význam této postavy se s plynoucím příběhem zmenšuje. Popis jeho původu a vnějších znaků zachycuje pasáž:

„Cola di Rienzo, někdejší pán města Říma a samozvaný tribun, byl podsaditý chlapík se světlými kudrnatými vlasy a výrazným skobovitým nosem. V šedém cestovním plášti s kápí, jaký nosívali řádoví bratři cisterciáci nebo zbožní poutníci či prostě ti, kteří chtějí uniknout pozornosti svého okolí, splýval s prostředím zbožných křesťanů, co se vraceli z návštěvy

Věčného města v době milosti vého léta. Cola di Rienzo nebylo jeho skutečné jméno. Původně se totiž jmenoval Niccolò Lorenzo, do češtiny by se to dalo přeložit jako Mikuláš Vavřincův. Jeho otec Lorenzo nebyl žádný šlechtic, ale drobný krčmář v římské čtvrti Regola, matka Magdalena pak číšnice, kuchařka i prادلena v jedné osobě. Niccolò sice měl šest sourozenců, ale to mu nepřekáželo, aby už jako dvanáctiletý o sobě nezačal všem tvrdit, že krčmář Lorenzo není jeho opravdový otec, ale jen pěstoun. Ve skutečnosti prý je po tomek samotného římského císaře Jindřicha VII. Lucemburského, který ho měl zplodit v době své císařské korunovace v roce 1312. Niccolò se opravdu narodil následující rok v tedy po devíti měsících, takže údaje zdánlivě souhlasily. Že byl Jindřich VII. s odpuštěním děvkař, který neponechal žádnou pěknou ženskou tvářičku bez povšimnutí, na tom také nebylo nic divného, a tak se opravdu mohlo stát, že v horkých letních dnech svého dramatické ho římského pobytu strávil šťastnou hodinku s pohlednou číšnicí Magdalenou. Ale ta to samozřejmě popírala a byla ochotná přísahat i na Panenku Marii, že byla svému choti vždycky věrná. Věřte však krásné ženě! Obalamutí vás, kdykoliv si zamane.“⁵³

Za povšimnutí stojí i domnělý příbuzenský vztah mezi ním a českým králem. Dějová linie není ukončená. Je možné, že v dalším díle přijdou nečekané zvraty.

V předchozích dílech letmo vystupuje významná osobnost, tou je Francesco Petrarca. Díl od dílu získává větší prostor a odkrývá charakter. Veškeré indicie zatím směřují k přímému charakteru. Ostatní postavy o něm hovoří jako o „bláznů“, ale v dobrém slova smyslu. S Petrarcou se zřejmě nesetkáme naposledy.

ČAS

Události jsou kladeny od roku 1350 až 1352. V porovnání s ostatními díly se jedná o malý časový rámec. O co kratší je čas, o to více jsou důležitější události, které se v těchto letech staly. Dává jim větší prostor. Zachycuje roční období, které souvisí se životními etapami - jako je jaro a podzim.

---

⁵³ BAUER, Jan. *O trůn i o život: v tajných službách Otce vlasti*. Vydání druhé, v tomto souboru vydání první. Brno: MOBA, 2019. s. 13. ISBN 978-80-243-8634-8.

PROSTOR

Momentálně zobrazuje Prahu jako centrum vlády Karla Lucemburského. Dává na oddiv nově budované stavby, o které se panovník zasloužil. Pak pozornost přesouvá na nedaleký hrad Karlštejn, kde je zachycována jeho stavba. Dále jsou zde hrady a města v Itálii, Norimberku. Ve většině případů hledá jisté podobnosti a vždy přesvědčí čtenáře, že Praha je to nejkrásnější město ze všech.

5.1.2.2 K výšinám císařského trůnu

UDÁLOST

Ve čtvrtém díle události získávají akčnější charakter. Na počátek nutno zmínit, že tragédie, která se stala v průběhu třetího dílu, pokračuje. Po ztrátě syna Karlovi umírá i jeho druhá manželka.

Bauer opět rozvíjí děj kolem tribuna Coly di Rienzy, ve třetím díle zájem o něj opadá. Nyní má splnit své sliby, a to je otevřít brány Říma na korunovaci.

POSTAVY

Nová postava, která významně ovlivní sled událostí, je mladá Anna Svidnická, v pořadí již třetí choť Karla Lucemburského. Autor nám názorně popisuje její vývoj od mladé dívky až po císařovnu. Zachycuje i její myšlenkové pochody, a to u předchozích manželek nebylo typické. Anna byla sirotkem, v tu dobu, kdy byla přislíbena Karlovi, jí bylo 14 let. Bauer především vyzdvihuje její krásu i vztah s manželem, který se dosti lišil, byl k ní přívětivější.

Absolutní zvrát pozorujeme u postavy Coly di Rienza. První jeho okamžiky v knize tráví ve vězení, pomocí papežské moci se dostane na vrchol. Zde je názorná ukázka, jak peníze a moc zcela změní lidský charakter. Z postavy dosud neutrální autor vytvoří postavu se zápornými rysy. Vtiskne mu povahu rozmařilého člověka. Stane se z něj opilec a zchátralec. Jaký měl rapidní vzestup, o to horší je pád. Smrt nalezne na ulici, kdy ho umlátí a zabije samotný dav římského lidu.

Pavel stále upevňuje svou věrnost vůči Karlovi. Poprvé je zde zmínka i o jeho předchozím životě, než vstoupil do Karlových služeb. Vzpomíná na svého otce, který byl zklamán z toho, že vstupuje do řeholnického řádu. Jeho postava je těžko uchopitelná, opět vstoupil do papežských služeb, zároveň je ale i ve službách Karla. S tím souvisí i jeho jednání.

Aby události plynuly v dobrém smyslu pro Karla, inscenuje různé komploty, které většinou končí vraždou. Odstraňuje „nepohodlné“ lidi, kteří nějakým způsobem ohrožují vládu Lucemburků.

Určitá změna nastala u českého krále. Bauer mu vtiskl větší rozvahu, klid a porozumění. Postava má stále kladný ale umírněnější charakter. To se odráží i v jeho novém manželském svazku a i při korunovaci v Římě, kdy se stává císařem Svaté říše římské.

ČAS

Čtvrtý díl probíhá v horizontu tří let. Zachycuje roky 1353, 1354 a 1355. Nejdůležitějším milníkem je rok 1355, kdy se Karel stává císařem. Léta jsou mezi sebou vzájemně provázána, neboť události na sebe navazují. Např. Karel pojme za manželku Annu v roce 1353, toho roku proběhne i korunovace na českou královnu. V následujícím roce proběhne korunovace římskou královnou. Roku 1355 jsou Karel i Anna korunováni jako římský císař a císařovna, tím se kruh korunovací zcela uzavírá.

PROSTOR

Největší důraz je kladen na Itálii. Zachycuje rozmanitý průřez italských míst. Nejhorší místo je věznice, kam se Pavel dostává po falešném obvinění z vraždy. Pavel ji popisuje jako stísněný prostor pro největší mizery.

Další nevalný podnik je hostinec U Tří čertů, autor mu vtiskl nedobrou pověst. Leč o co horší je pověst této hospody, o to víc se Pavel přesvědčí o dobrosrdečnosti místního hostinského, samozřejmě za úplatek.

Venkov je zachycen velmi rozporuplně, do kontrastu dává krásnou přírodu s tragédií, která se stala v bezejmenné vesnici. Tato pasáž obsahuje popisy mrtvých těl, satanistický obřad a pocity nejistoty.

V úplném protikladu k předchozím bídným poměrům jsou místa jako Svatopetrská bazilika, kde proběhla pompézní korunovace. Důležité je i zmínit poklonu, kterou Karel IV. pronese k Římu. Velice ho zajímají místa, která byla budována ve starověku např. Koloseum.

5.1.3 DVĚ CÍSAŘOVNY

5.1.3.1 PÁD CÍSAŘOVA ZETĚ

UDÁLOST

Celý pátý díl je protkán spiknutími a vraždami. Hlavním středem zájmů se stává rakouský vévoda Rudolf IV. Habsburský a jeho ctižádost. Bauer staví dominikána Pavla do těžkých pozic. Prvně zastupuje funkci rádce u Rudolfa IV. Habsburského. Veškeré Pavlovy snahy mají jeden cíl, a to ponížit rakouského vévodu. Jeho plán je velmi detailně propracovaný, přiblíží Rudolfovi IV. možnost, jak povýšit na arcivévodu nečestnými praktikami, které zahrnují padělání úředních listin. Vše jde dle plánu, ale záměr překazí papež Inocenc, když nechá Pavla surovými praktikami unést do jeho papežského sídla v Avignonu. Pavel není ohrožen pouze ze strany Svatého stolce, o jeho vraždu usilují i Uhlíři.

Naposledy se zde setkáme s Annou Svídnickou, která umírá při třetím porodu. Její smrt je konstatována ke konci příběhu, Bauer se nesnažil vraždu blíže rozepsat. Po roční pauze ožení Karla s Alžbětou Pomořanskou, též se jí nedostává prostoru.

Inocenc VI. umírá a je nahrazen Urbanem V., bližší vztahy mezi císařem a papežem nejsou dosud určené. Neukončené události iniciují návaznost na další díl, který se zřejmě ponese ve smyslu pomsty a podzimu života.

POSTAVY

Zásadní postavou je Rudolf IV. Habsburský, který projde podstatným vývojem. Dosud žádné postavě v této sérii nebyl věnován takový prostor. Naskýtá se zde celkový pohled na vývoj jedné postavy. Zprvu je tento charakter nevinný, Bauer nás s Rudolfem seznámí, když mu je 19 let. Vnější vlivy a jeho ctižádost z něj učiní nemorální osobu. Prvotní spínač této změny je odhalení padělků, kterými si nárokuje titul arcivévody. Padělané listiny mu zhotoví písař Pistorius, který ho ale zároveň z tohoto podvodu usvědčí, a tak písař umírá rukou nájemných vrahů najatých Rudolfem IV. Habsburským. Objedná si i zabijáky na vraždu dominikána Pavla, ten svými schopnostmi vždy unikne, ale umírají dominikánovi přátelé.

Nejzávažnější vražda, na které se Habsburk podílel, je smrt císařovny Anny a jejího nově narozeného potomka. Dle klasického vzorce, který Bauer využívá, se Pavel bude chtít Habsburkovi pomstít, a tak jeho linie stále není ukončená.

Rudolf je zetěm samotného císaře, příbuzenský vztah mezi nimi vznikl manželským svazkem, který byl uzavřen mezi Habsburkem a Karlovou dcerou Kateřinou. Autor Kateřině nedává mnoho prostoru, její postava se plně nerozvine. Jediný důležitý postoj, který autor zachycuje, je Kateřiny odpor ke své maceše Anně Svídnické, která je pouze o tři roky starší než samotná Kateřina.

Pavlova postava zřejmě dosáhla úplného vrcholu, nenacházím na ní žádné nové znaky a vlastnosti. Výjimka, kterou autor uděluje, je pohled na Pavla dvěma různými pohledy, a to ze strany Habsburka a Lucemburka. Charakteristiky se věcně téměř shodují, podtexty jsou odlišné. Pohled ze strany Rudolfa IV. Habsburského:

„Už dříve slyšel, že ten podivný dominikán ve službách císaře má poněkud zvláštní způsob chování. Objevuje se nečekaně a stejně nečekaně mizí, přichází někdy v řeholním rouchu a někdy ve světském šatě s mečem po boku. Zná se s kdekým z významných církevních i světských osobností, a někteří evropští panovníci ho dokonce vybavili ochrannými glejty. Ale i bez nich si ví rady a dokáže se vetřít do té nejvyšší společnosti a stejně tak je doma v zapadlých krčmách, kde se klidně přátelí s těmi nejhoršími zločinci. O dalších věcech spojených s tajemným dominikánem se spíše šeptalo.“⁵⁴

Rudolfův podtext vyřazuje jisté obavy a pohrdání. Myšlenka je vyřčena neutrálně, spíše lehce negativně.

Pohled ze strany Karla IV.:

„Dominikán měl vůbec talent na činnosti velmi rozdílné. Uměl šermovat a rvát se jako málokdo, hovořit italsky nebo francouzsky jako rodilý Ital nebo Francouz, nikdo ho neobehrál ani v šachách, ani v kartách, na koni dokázal jet bez známky únavy třeba i několik dní za sebou a ještě přitom vést učené teologické disputace. Vyznal se v astrologii a v alchymii a vůbec ve všech hermetických vědách. Dokázal se z ničeho nic vynořit a zase zmizet, a nikdo to ani nepostřehl, byl doma na pražském dvoře, v papežském paláci v Avignonu i v ulicích Říma či Paříže. Jak byl Karel přesvědčen, dokázal také číst myšlenky druhých a předvídat jejich činy, což císař obdivoval ze všeho nejvíce.“⁵⁵

Karlův podtext vnímáme jako pozitivní. Vyplyvá to především z volby slovních obrátů, které vyjadřují obdiv a úctu.

---

⁵⁴ BAUER, Jan. *Dvě císařovny: v tajných službách Otce vlasti*. Vydání druhé, v tomto souboru vydání první. Brno: MOBA, 2019. s.21. ISBN 978-80-243-8891-5.

⁵⁵ Tamtéž, s.133

ČAS

Bauer zachycuje časovou linii pěti let, roky na sebe vzájemně navazují, jedná se především o události, které se řeší delší dobu. Zaznamenává roky 1358, 1359, 1360, 1361 a končí rokem 1362.

PROSTOR

České země zůstávají v pozadí, hlavním dějištěm se stávají rakouské a německé země. Centrum Albrechtovy vlády sídlí ve vídeňském Hofburgu. Nejbohatším prostorem se pohybuje samotný řeholník Pavel, z prostorů Hofburgu se dostává do vídeňského podsvětí, kde se setkává s hlavní spojkou, tím je Willi Chmaták. Následující události se pak přesouvají do Řezna, kde se koná říšský sněm. Dvě místa a události, které od sebe dělí pouze pár dnů, umístění a možnosti, jsou však zcela přesně opačné. Sled událostí v Řezně přerušuje Pavlův únos, situace se stává nejistá. Cílová destinace, kam únosci Pavla dopraví, je papežské sídlo v Avignonu. Jeho požadavky zcela změni dosavadní ctnosti, které Bauer Pavlovi vytyčil. Z důvodu vážné situace, která prostupuje celou Francií, papež donutí dominikána vstoupit mezi lapky, aby zabitím hlavního zloděje oslabil jejich postavení. Svoji práci nedokončí a prchá za svým přítelem Karlem.

Dále zmiňuje Trnavu, Milán a Řím, který je nejdůležitější, jelikož si papež zahrává s myšlenkou, že přišel správný čas, aby se papežské sídlo přesunulo zpátky.

5.1.3.2 SVATÝ GRÁL

UDÁLOST

Šestý díl se přimyká blíže k osobě dominikána Pavla, Bauer dává větší prostor sektářskému spolku Uhlířů, kteří usilují nejen o císařský život, ale stupňuje se i jejich touha zabít dominikána. Události se dají do pohybu, když Alžběta Pomořanská vyjádří určitou nevoli k Pavlovi. Aby Bauer nenarušil dosud idylický vztah mezi císařem a dominikánem, tak se Pavel, na žádost Karla IV., vydává splnit marný úkol, a to najít *svatý grál*, tedy pohár, ze kterého pil Ježíš Kristus při poslední večeři. Otázka svatých relikvií je velmi nestabilní, mnohdy je těžké určovat původ i pravost.

Autor nám blíže specifikuje hrozbu ze strany Uhlířů. Jejich původ tkví v základech

učení Cola di Rienza, vyznávají jednotu Itálie, a především označují Karla IV. a jeho manželku za cizince, kteří nemají právo si nárokovat toto území. Uhlíři nejsou jediní, kteří usilují o Pavlův život. Do hry vstupuje Bernabo Visconti, toho doposud pojilo přátelství s dominikánským mnichem. Vidina a touha po moci nakonec zvítězí, a tak se z přítele stane nepřítel. Paradoxně ze spárů špehů, které vyslal Visconti za účelem Pavla zabít, ho zachrání stoupenkyně Uhlířů jménem Sabina. Zpočátku se její úmysly jeví jako kladné, možná zde hraje roli i láska, autor však Pavla uzemní a na povrch vyplývá skutečnost, že je členkou uhlířského spolu.

Ojedinelým motivem, Bauer ho zařadil teprve podruhé, je námět beznaději na moři. V prvním díle se v této situaci ocitne mladý Karel a teď se v ní nachází samotný mnich, s jediným rozdílem, že Pavel byl prodán jako otrok na mořskou galéru. Bauer rád využívá náhody a do postavy Pavla vtiskl určitou nepřemožitelnost, a tak se vymaní z otrokářského vztahu. Dalším elementem je osudovost při záchraně z lodi. Dostane se na středomořský ostrov Rhodos, kde se úplnou náhodou nachází i *svatý grál*. Zdůrazní Pavlův ryzí charakter. Neuposlechne přání přítele a artefakt ponechá na místě, kam patří.

Příběh graduje na korunovaci Alžběty, které bude náležet titul císařovny. Hlavní hnací sílu přikládáme právě negativnímu vztahu mezi Alžbětou a Pavlem. To se zcela změní při slavnostní jízdě, která navazuje na korunovaci. Pavel získá císařovninu přízeň poté, co ji zachrání život.

Nadále zachycuje různorodé vztahy v Itálii, které jsou motivem v každé knize, a navíc dějová linie Uhlířů není dokončena, což dává předpoklady k pokračování.

POSTAVY

Šestý díl se nese v duchu rozvoje dosavadních vztahů. Některé se vyhrocují, některé se utužují a jiné zcela opadnou.

Nejchladnější vztah je vykreslen mezi Pavlem a novou manželkou Karla IV. Postava Alžběty dostává větší prostor. V minulém díle ji autor letmo představil, teď zachycuje její celkový vývoj. Zprvu vyzařuje jasnou nevoli vůči Pavlově postavě, to je jeden z důvodů, proč opouští pražský dvůr. Její vlastnosti vytvářejí kontrast vůči Karlovi, protiklady mají svůj základ především ve věku. Karel je ve středním věku, Alžbětě lehce přes dvacet let. Je sebevědomá, chybí jí životní zkušenosti a nadhled. I vzhledově se odlišuje od předchozích žen - stavbou těla je mohutná, obličej jí zdobí modré oči a světlé vlasy. Před zraky čtenáře jí vtiskne pokoru a vděčnost vůči Pavlovi. Opakem je charakter Karla, nevyzařuje tolik síly jako na počátku, jeho

jednání je ovlivněno mnoha životními zkušenostmi, jeho pohled je zcela jiný. Má dva syny - Václava a Zikmunda, což bylo jeho největším životním cílem. Získat nástupce.

Vyhrocený a chladnější vztah se vyvíjí mezi dominikánem a Bernabem Viscontim. Jejich přátelství padne, jelikož Visconti zatouží po moci, která mu je nabízena ze strany Uhlířů. Pavla a Viscontiho pojí smrtelná tajemství, jako je vražda Giovanniho Viscontiho a také Rudolfa IV. Habsburského. Postava je tedy záporná, jelikož veškerého jeho jednání bylo zapříčiněno touhou po moci.

Do Pavlova života vstoupí zlodějka Sabina. Autor ji vystihuje jako jižanskou krásku. Jejich city se zdají být oboustranné, Pavel stárne a ztrácí ostražitost, nechá se řídit svými pudy, což v předchozích kapitolách nebylo příliš obvyklé. Jako zástupce církve některé jeho zvyky vybočují, Svatý otec ho stále považuje za svého agenta. Pohybuje se na tenké hraně, kdy dává přednost dlouholetému příteli Karlovi. Jeho náboženská otázka se odchyluje a těžko se hledá přímá odpověď.

ČAS

Časový prostor se shoduje s předchozími díly. Zachycuje léta od roku 1366 až do roku 1369. Některé události se konají v bližší časové návaznosti, některé mají mezi sebou delší časový odstup.

PROSTOR

Celé sérii dominuje myšlenka stavby honosného sídla - hradu Karlštejnu. Nyní je Karlštejn vhodný k delšímu setrvání, a tak první dějové linie začínají právě zde. Autor vystihuje krásu a vzdává poctu umělcům, kteří zde zanechali svůj odkaz.

Druhým nejčastějším dějištěm je slunná Itálie, takže středomořská oblast není pro čtenáře v podání Bauera neznámá. Dominikánovy cesty zavede do exotičtějších krajín – na řecký ostrov Rhodos. Ten je výjimečný tím, že zde nalezne opravdový *svatý grál*, ze kterého popíjel Ježíš na poslední večeři. Tady dochází k určitému typu prozření nad svatými artefakty.

Italské krčmy jsou již z předchozích statí dobře známy, novinkou jsou římské katakomby, kam je čtenář zaveden, když přichází řada na setkání Uhlířů. Nadále pokračuje myšlenka přesídlení papežského sídla z Avignonu do Říma. Papež by měl sídlit v Lateránském paláci, avšak stavba chátrá a zvažuje možnost přenést sídlo do nedalekého Vatikánu.

5.1.4 VĚČNÝ JE JEN BŮH

5.1.4.1 CÍSAŘ TÁHNE DO VÁLKY

UDÁLOST

Události, kterým se Bauer věnuje, rozvíjí do třech samostatných linií. Dvě spolu na konci splynou, třetí je však ukončena, ale ovlivní následující jednání. Nejvýznamněji je zastoupena linie Pavla, který se setkává s hrozbou Uhlířů, kteří se pokouší o život papeže i císaře. Pavel se snaží vraždě zabránit, přičemž i on sám se bude nacházet ve svízelných situacích, ze kterých není úniku. Novým prvkem, kterého Bauer využívá je spolupráce. Do té doby nechal Pavla vše řešit sám, ale nyní zachycuje mnicha v pozdějším věku, který není v plné síle. Celý díl je protkán tajemnem a snahou dosáhnout spiknutí, které v tomto díle vrcholí. Bauer navíc linii tajného agenta utne, pošle ho na odpočinek do jedné malé vesnice, kde Pavel začíná nový život se svojí přítelkyní Berenikou. Tento způsob života se zcela odlišuje od toho předchozího, jelikož upadl v dočasnou nemilost u císaře Karla IV. a i nového papeže Řehoře XI.

POSTAVY

Dle postav se žádná výrazná změna nekoná. Bauer udržuje postavy stále stejné. Charakterově je nemění, pouze je nechává stárnout.

Nejvýraznější fyzickou proměnou projde Karel IV. a Pavel, jejich vlasy získávají šedivé tóny, tělo se mění vlivem stáří. Charakter si oba udržují přímý.

Nová postava, která vstoupí do děje, je nevěstka Berenika. Ta značně změní Pavlův dosavadní život. Usadí se spolu v malé vesnici a udržují spolu milenecký vztah.

Charakter padouchů zastávají postavy Lodovico a doktor Baccio. Oba patří k sektě Uhlířů, kteří se snaží odstranit dvě důležité autority středověkého. Lodovico a jeho pokus o otrávení papeže Urbana V., je dotáhnout až do cíle, papež umírá. Identita doktora Baccia je odhalena, ale jeho pokus o vraždu Karla IV. není úspěšný. Navíc Baccio je obávaným Doktorem, který zavinil smrt Anny Svidnické, dějová linie této postavy je zcela ukončena. Oba umírají ve jménu spravedlnosti.

ČAS

Bauer zde zachycuje nejkratší časový prostor. Zabývá se pouze roky 1370 a 1371. Větší prostor dává událostem, které se v těchto letech odehrají. Paradoxně zmenšením časového úseku, zde dává větší důraz na tyto roky.

PROSTOR

Zde je každý prostor ohraničen s postavou. Nejhojněji se postava Karla IV. váže na hrad Karlštejn. Papežovu postavu umísťuje do Říma a jeho sídel- tedy na Laterán a jeho letní sídlo, později s rozvíjejícím se dějem se finálním sídlem stává opět Avignon, kde umírá.

Opět největší rozmanitosti, co se týká prostoru, dostává mnich Pavel. Jeho postava se pohybuje ve stejných sídlech jako papež i Karel IV. S jeho posláním se v průběhu vyšetřování dostává i do nejnižších hospod, do vybrané společnosti a na závěr svého života přesídlí na venkov, kde chce patrně dožít se svojí láskou Berenikou.

5.1.4.2 AŽ BUDE SMRT MOU PANÍ

UDÁLOST

Událost, od které se vyvíjí celý osmý díl, je založena na hrozbě, která přichází z exotické země Maroko. Celým dílem prostupuje náboženská, těmi jsou rozpory mezi islámem a křesťanstvím. Vyznavači islámského náboženství se snaží způsobit v Evropě zmatek, který by přičinila smrt papeže, Karla IV. jako zástupce Svaté říše římské a francouzského krále Filipa V. Atentát na světské panovníky byl neúspěšný, avšak čtenář je svědkem postupného trávení papeže Řehoře XI. až k jeho smrti. Po něm je zvolen nový papež Urban VI., jeho volbu prohlásí za neplatnou a čelí proti vzdoropapeži Klementu VII.

Důležitým námětem je smrt Karla IV., v posledních okamžicích jeho života autor drží určité tajemno. Neumožnil, aby se dva přátelé rozloučili a čtenář ani netuší, zda Pavel je naživu, jelikož i on sám byl zraněn, tyto dvě události se odehrávají paralelně. Při loučení s císařem se v katedrále sv. Víta objeví postava zdánlivě připomínající věrného přítele Pavla, avšak jeho identita není odhalena. Zde poprvé autor pracuje s anonymitou a nechává prostor čtenářově fantazii.

POSTAVY

Definitivně se utvrdí rovina přátelství mezi Karel IV. a mnichem Pavlem. Oba jsou ve starším věku, jejich těla nejsou tak obratná jako v prvním díle. Autor jim vtiskuje jiné vlastnosti, na které byl čtenář zvyklý.

Výrazná změna je zachycena u Pavla, jeho energický a bojovný charakter dospěl ke klidnému a rozvážnému. Tento projev upozorujeme především na jeho obraně. V prvních dílech se dokázal vypořádat i větším množstvím bojovníků, teď spoléhá především na své známosti a moudrost.

Karel IV. je zpodobněn již na sklonu svého života, jeho tělesná schránka je poznamenána mnohými úrazy, které za svůj život vytrpěl, od toho se odvíjí i jeho tělesný vzhled- nahrbené tělo, bolestivá chůze. Ironicky jeho život končí pádem na schodech, vydržel veškeré nástrahy osudu, leč život ukončí tato banalita.

Ozvláštněním posledního dílu jsou exotické postavy jako je princ Aslan a saracénské tanečnice. Jejich charakteristika se v mnohých okolnostech shoduje- mají opálenou pleť, tmavé vlasy a především pronikavé oči. Jejich charakter se zpočátku odlišuje, v závěru knihy, jak saracénky, tak i princ Aslan Bauer řadí mezi záporné postavy.

Nejvíce obměňovanou postavou jsou papežové, s postupujícím dějem dostávají čím dál méně prostoru.

ČAS

Prvně do časové roviny autor zařazuje retrospektivu. Do děje vstupuje rokem 1378, do posledního roku života Karla IV., události plynou, a aby čtenář pochopil souvislosti, Bauer své vyprávění stočí do retrospektivy, kde poskytuje prostor dominikánskému mnichu Pavlovi, aby vysvětlil souvislosti, které předcházely život ohrožujícímu útoku. Postavu mnicha tedy přemístuje do roku 1376.

PROSTOR

Dle již typického umístění jako je Francie, české země či Itálie, zabrušuje i do exotiky, čímž je Maroko, jeho popis však není blíže uveden. Jako nejdůležitější prostor je zvýrazněn na konci příběhu, kde probíhá loučení se zesnulým panovníkem Karlem IV., tím je katedrála sv. Víta, která není dostavěná. Dále Bauer vyzdvihuje oblasti jako Nové město pražské, Karlův most a hrad Karlštejn.

Z pohledu papeže zachycuje dilema, snaha vrátit zástupce církevní moci do Říma, avšak po určitých problémech byl zvolen vzdoro papež, který opět sídlí v Avignonu, který je čtenáři dobře znám z předchozích dílů.

6 KOMPARACE AUTORŮ

6.1 UDÁLOST

Základním kamenem obou autorů jsou události, na kterých rozvíjí osudy hlavních postav. Autoři využívají zcela rozdílné postupy. Červenák staví zločin ihned na začátek, vyšetřovacími postupy dospěje k vinné osobě či skupině pachatelů.

Bauer řeší celoživotní hrozbu, která visí nad Karlovým životem. Dohlíží na jeho bezpečí, odhaluje komploty, které jsou na panovníka nastraženy. Rozděluje příběhy ze zásady na dvě linie, někdy i více (např. papežova linie). V jedné popisuje osudy a události, které potkávají panovníka, druhá linie popisuje Pavlovy cesty. Tyto dva jevy splývají v jednu událost, kdy se nic netušící Karel octne v ohrožení života. V tu nevhodnější dobu přichází na pomoc Pavel, aby zachránil panovníkův život. Jeho vyšetřování je zcela přímé, zná hrozbu a vydává se ji řešit.

U Červenáka je pachatel neznámý. Pracuje na principu nejasných stop a především výsledků. Výsledky u Bauera v této sérii nejsou mnoho zastoupeny, a když se naskytne příležitost provést výslech, obviněný prozradí veškeré informace bez nutnosti drastických metod. Červenákův cyklus se přímo vyznačuje vyslýcháním podezřelých. Hlavním vykonavatelem je Bohdan Jaroš, jelikož je synem pražského kata, drží rodovou tradici. V lidské anatomii se vyzná, přesně ví, kde se nachází bolestivá místa a pod nesmírnými bolestmi vyslýchaný prozradí vše.

Další odlišné zobrazení, které se u obou vyskytuje, jsou popisy boje. Autoři často tento motiv využívají, oba na jiném principu. Červenák je v tomto ohledu akčnější, do posledních chvil drží napětí, než dojde k výstřelu nebo k bitvě. Především využívá přesné postupy: např. *vytáhl pistoli a nasypal prach na pánvičku, zda se postava pokrčila, upadla, otočila*

doleva/doprava.⁵⁶ Jeho popis je detailnější a mnohdy se trio hlavních postav ocitne na pokraji smrti a není vůbec jisté, zda postava přežije.

Bauerův popis boje spočívá na síle hrdiny, v tomto případě na dominikánovi. Z bojů vychází jako vítěz, má prvotřídní šermířské dovednosti a je neomylný. Velmi často zmiňuje boj či vraždy, kdy Pavel podřezává hrdlo. Popis je však přímý bez větších detailů. Bauer více pracuje s jedy, kdy postavy nenápadně tráví.

Využití snových rovin je obdobné, ve většině příkladů se u postav jedná o projev podvědomí. Postava prožívá pocit viny a je zatížena svým svědomím.

Postavy hrají důležitou roli v návaznosti příběhů. Bauerovy postavy jsou vázány na přátelství a celkovou chronologii, se kterou plyne příběh. Červenákův příběh spojují právě hlavní postavy, série nemá přesně určený časový rámec. Události, které musí řešit, se objevují nahodile.

6.2 ČAS

Morová epidemie u Červenáka podkreslí závažnost situace, ve které se nachází. Nijak ji neovlivní, nebojují s ní, snaží se před ní utéct. Bauer se v této sérii zaměřil na pevný začátek a konec. Začíná rokem 1331, kdy je Karlovi patnáct let. V tu dobu předpokládáme, že bude určitým tempem pokračovat až do jeho smrti. Očekávání je naplněno, opravdu končí rokem 1378, kdy Otec vlasti zemřel. Na pohřbu se mihne postava podobná dominikánovi, ale nemůžeme s přesností určit, zda to byl on. Nepředpokládám a není žádoucí, aby Bauer vydával další díly v této sérii. Smrtí Karla IV. Pavlovo pověření chránit Karlův život končí. Nutno namítnout, že i dominikánův život by po této dlouhé službě vlasti zasloužil vlastní konec, ale to by se jednalo o novou knižní sérii. Červenák pracuje na větším časovém poli, případy od sebe dělí pár dnů maximálně měsíců. Jelikož se jedná o hrdiny čistě v jeho kompetenci, nemají v historii skoro žádný vzor, může pokračovat do té doby, než budou varianty příběhů Barbariče, Steina a Jaroše vyčerpané. Během samotného vyšetřování u Červenáka rozhodují hodiny, někdy minuty, a tak je nutné chytit vraha co nejdříve, aby způsobil co nejméně škod. Celý příběh se leckdy odehraje během pár dnů. Čtenář nikdy neví, která postava stojí ve frontě na smrt. U Bauera je předmět útoku jasný, je to samotný panovník, takže zde je důležitá ostražitost a

---

⁵⁶ Velmi častý slovní obrat v celé sérii

sledování stop. Mnohdy i přes celou Evropu. Spíš než na dny se zaměřuje na roky, které jsou významnými milníky nejen v Karlově vládě.

Rozdělení dne a noci nemá v Bauerově tvorbě žádný význam, proto jej nalezneme zřídka (např. v situacích, kdy je potřeba využít tajemný závoj noci). Červenák s těmito elementy pracuje podrobněji. Rád využívá nadpřirozeno, které je umocněno pod rouškou tmy.

Časový rozestup mezi díly je také odlišný, nevyužívají žádný časový vzorec. U Bauera je čas rozvržen tak, aby zachycoval důležité události a milníky v Karlově životě, proto autor nepostupuje rok od roku.

Červenák má při výběru větší možnosti, jelikož jeho díly ze série na sobě nejsou nijak závislé, příběhy však z důvodu plynulosti drží u sebe. Steinovi může poskytnout určitý oddych od Barbariče, či je nechá v delší spolupráci.

6.3 POSTAVY

Vedlejší a hlavní postavy vybírám na základě četnosti výskytu v sérii. Za hlavní postavy určuji u Bauera dominikánského mnicha Pavla a krále Karla IV., kde je jejich výskyt zcela podmíněn. U Červenáka se jedná o Matěje Barbariče, Joachima Steina a Bohdana Jaroše. Vedlejší postavy jsou ty, které se objevují v různých částech knih, ale nezabírají celou sérii. Vedlejší postavy jsou i ty, které jsou v ději pouze zmíněny, existují zde od prvního dílu, fyzicky zde nevystoupí, tak proto zařazuji jejich existenci do této skupiny.

Pojetí postav a jejich postoj k ději je založený zcela na odlišných hodnotách. Rozdíly nacházíme jak na vedlejších, tak i na hlavních aktérech.

Rovina vedlejších postav u Bauera není plně rozvinutá, jelikož jejich postoj nese zanedbatelné množství na vývoji děje. Tato Bauerova série je založena na událostech a jejich příčinách. Postavy jsou popsány stručně, nezabývá se tedy přesnou vnější a vnitřní charakteristikou. Vlastnosti vyličí stručně, aby přesně zapadaly do kontextu díla. V praxi to znamená, že se nedozvídáme, jakou mají barvu vlasů, očí, zda jejich obličej má výrazné rysy či znaménko. Je pro něj důležitější zmínit, jakou má jedinec povahu. Ve většině případů je charakter postav již předem určen a nedochází k radikálnímu vývoji, ale jsou dohledatelné i výjimky - jako postava Bernarda Viscontiho a zlodějky Sabiny. Zpočátku konají ve prospěch Pavla, pak se jejich jednání obrátí.

Konání vedlejších postav u Červenáka je stěžejním elementem, neboť na základě jejich charakterů závisí veškeré počínání. S tím souvisí vnitřní i vnější charakteristika. Zakládá si na detailním popisu, vzhled doplňuje mnohými přívlastky. Čtenář si na základě této zkušenosti

dokáže vzhled představit. Využívá obraty jako havraní vlasy či vlasy jako uhel, s těmi pak korespondují oči. Zaměřuje se i na rysy v obličejí - zda jsou ostře řezané, jemné, nevýrazné anebo má kulaté líce. Všimá si i tělesných dispozic, zdali jsou postavy štíhlé, podsadité či dokonce korpulentní. U žen mnohdy zdůrazňuje mateřství. Vnitřní charakter postav není tak přímočarý jako u Bauera. Jejich profil rozvíjí volně, nechá je unášet. Zprvu je můžeme považovat za postavy kladné, tíhou okolností projeví skutečný charakter. Vrah mnohdy koná za účelem pomsty, tím se objevují různé morální otázky, které bychom u Bauera hledali ztěžka, jelikož oběť se vždy provinila svými činy či jednáním vůči dobru. Morální hlediska postav u Červenáka jsou složitá. Postava koná ve svém nejlepší mínění a uplatňuje princip „*oko za oko, zub za zub*“. Červenákovy oběti zahrnují dva typy:

- 1) Zavražděný/zavražděná nese určitý podíl viny - vrah musel vzít spravedlnost do svých rukou, neboť se mu jí nedostalo. Vražedník byl zklamán a podveden společností. Nachází se na rozhraní, je přesvědčen, že koná dobro.
- 2) Zavražděný/zavražděná se stal/stala obětí náhodnou, doslova se připletli ke zločinu. Aby nemohli usvědčit vraha, jejich život musí skončit.

Speciálním rysem u obou autorů jsou postavy žen. U Bauera ženy více vstupují do událostí, mnohdy jsou i původci děje. Popisy jsou stručné, ve většině případů si všimá tělesných proporcí.

Červenákovy ženské hrdinky pouze rozvíjejí a doplňují děj. Vykresluje spíše jejich vzhled a charakter, ty jsou však velmi detailní.

Červenák dává větší prostor popisu ženským postavám, jejich postavení v ději je okrajové. Často spojuje fyzické

Společný rys vztahující se k postavám je různé sociální rozvrstvení. Využívají jak tu nejnižší vrstvu, spodinu, padlé lidi či osoby zcela na okraji společnosti. Zmiňují i podsvětí evropských metropolí.

Na druhou stranu oba zabrousí i do té nejvybranější společnosti, tím je královský dvůr. Červenák tuto možnost využívá doplňkově, Bauerova práce je na vyšší společnost prakticky zaměřená.

V Červenákově díle vystupuje osobně Matyáš Habsburský, známe jeho povahu i vzhled, vyšetřovatelé fungují v jeho službách. Ale v ději je zastoupen velmi málo. V tu dobu však u moci stojí Rudolf II., který osobně nevystoupí, charakteristiku zprostředkoval skrze ostatní postavy. Nejcitelnější zastoupení se nachází ve třetím díle nesoucí název Krev prvorozených,

kdy je jednou z vedlejších postav jeho levoboček.

Královský dvůr u Bauera má významnější postavení, kdy jeden z hlavních aktérů je Karel IV., což nás posouvá do roviny hlavních postav.

Skrze postavy oba autoři vzdávají hold lokální produkci vína a piva. Tento poznatek je důležitý, neboť oba uznávají poctivou práci českých sládků a vinařů, kteří patří mezi evropskou špičku v produkci alkoholových nápojů.

Hlavní postavy:

Vývoj hlavních postav je zcela individuální. Přední roli hraje ohraničenost příběhu. Bauerova série má pevný začátek a konec, to ovlivňuje celkový rozvoj charakterů. S hlavní postavou nás seznámí v mladém věku- v tu dobu je Pavlovi přibližně 20 let a Karlovi 15 let. Přes střední léta postavy dovede až do velkého finále, kdy celou sérii ukončí smrtí Karla IV. V průběhu těchto osmi dílů zachytí kompletní vývoj od nezkušených mladíků až po osoby v životě zkušené. Rozvoj probíhá především na událostech, které se v jejich životech stanou. Snaží se zachytit pocity, myšlenky a fakta, místy i osobní nejistotu. Milostné vztahy neskrývá, vyjádří je zcela plně a bez okolků. Jediný rozdíl, který je zachycen mezi postavou Karla a Pavla, jsou vztahy v dospívání:

- 1) Pavlova rodina je zmíněna velmi letmo, jedinou odtajněnou informací z jeho mládí je vzpomínka na otce, který je zklamán, že vstupuje do kláštera.
- 2) Rodinné vztahy u Karla IV. jsou detailnější, a především zde vystupuje i jeho otec Jan Lucemburský.

Červenáková série není časově omezená, to znamená, že postavy odhaluje postupem času. Nezmiňuje nijak jejich dětství nebo mládí. Rodinné poměry více šifruje. Zlom přichází v pátém a šestém dílu. Když pátý díl je věnován plně postavě notáře Barbariče a šestý díl Les přízraků se zase zaměřuje na kapitána Steina. Dosavadní poznatky, které čtenář nabude v předchozích dílech, vytvoří s díly zaměřené na jednu postavu ucelený obraz. Zanechává však i trochu tajemna, postavu neobnaží celou, jelikož autor počítá s tím, že série bude pokračovat.

Hlavní postavy vystupují v celé sérii, a tak se mezi nimi tvoří určitá forma vztahů. Bauer rozvíjí pozitivní poměry mezi Karlem IV. a mnichem Pavlem. V průběhu celé série nám rozvíjí idylický vztah, vzniká pevné a důvěrné přátelství, které neohroží žádné hrozby, jenž se v průběhu let objeví.

Vztahy mezi hlavními protagonisty v Červenákově próze nejsou tak naivní, průzračné a přímé jako Bauera. Bauer místy nastraží mnohdy těžké situace, ale přátelství není nijak

narušeno. Červenák tyto vztahy pojímá zcela jinak. Vztahy zachycuje propracovanější a především komplikovanější. Skrze postavy dává najevo, že Stein, Barbarič a Jaroš nejsou přátelé, drží si od svých soukromých záležitostí odstup, avšak při bližším zkoumání postav čtenář narazí na určitý typ vztahu mezi hlavními postavami. Jak Stein tak i Barbarič veřejně s svým přátelství nepromluví, niterně ho však oba cítí. Z řádků je cítit určitý respekt, křehkost poměru i vzájemná empatie.

Vzhled hlavních postav zachycují odlišně, jelikož Bauer zachycuje celé životní období, tak hlavní postavy jsou zachyceny jako mladíci s perfektní stavbou těla, pronikavýma očima a s tmavými vlasy. Před očima čtenáře postavy stárnou, podepisují se na nich úrazy, ztrácejí životní sílu, což je s postupujícím věkem přirozené.

Červenákovi hlavní hrdinové neprojdou tak značným věkovým vývojem, vzhledově se za tu dobu nezmění.

Velmi málo autoři zachycují děti a adolescenty. Bauer vůbec a Červenák jen zřídka, největší prostor dostávají v dílu Krev prvorozených, díl je na nich založen, ale vyšetřování probíhá mezi dospělými lidmi.

Postavení charakterů ve společnosti určuje i pravomoci, se kterými hrdinové příběhu oplývají. Autoři je umístili do blízkosti vysoce postaveného kruhu, až do panovnického. Objevují se vazby vedené přímo na panovníka. Postavy obou autorů se prokazují listinami, které se podvolují vůli panovníka.

6.4 PROSTOR

Prostory oba autoři využívají na podobném principu. Jejich společným znakem je volba prostoru a společenské vrstvy. V pochybných krčmách a hostincích se setkávají s obskurními individui.

Častěji se s tímto námětem setkávají postavy u Červenáka. Dává si záležet, aby atmosféra byla co nejpřesněji vyobrazena. Úpadek těchto hostinců líčí např. oprýskanými nádobami na pití a zapojuje smyslové vjemy- jako je čich a chuť. Podlahy bývají pokryté různými tělesnými tekutinami, jako jsou krev, moč a lidské výkaly, které pokrývají podlahu těchto hostinců. Jistým způsobem popisuje tabuizovaná témata. U chuti často zmiňuje laciné víno, které je určeno pro nejnižší vrstvy. U Bauera je tento prvek také, ale nedosahuje takových rozměrů, popíše to určité místo s úpadkem, ale nezabývá se více detaily.

Na druhou stranu oba pracují i s honosnými sídly. Bauer se pohybuje v blízkosti panovníka, o čem svědčí i charakter míst. Většinou se jedná o šlechtické rezidence jako je Pražský hrad, nově budovaná katedrála svatého Víta či hrad Zvíkov.

Oba autoři značně využívají možnost cestování. Postavy nesetrvávají pouze na jednom území, pomocí postav autor popisuje různá evropská zákoutí. Červenák své postavy nechává pohybovat v rámci aktuálního státního útvaru, tedy Habsburské říše. Předem není určeno, kam se vydají. Žene je role náhody, jsou tam, kde jich je potřeba. Své případy řešili v Horních Uhrách, Praze, Prešpurku, Vídni, na slovenském hradě Sitno či v Podkrkonošské oblasti. Součástí každé knihy je plánec toho daného území, kde se vyšetřovatelé pohybují. Na mapě jsou znázorněná důležitá místa, pracuje s historickými reáliemi. Vždy se ale pohybují pouze v rámci jednoho území, nikdy neodcestují desítky kilometrů, jako je to typické u Bauera.

Bauerův prostor v každé knize je mnohem širší, postavy se pohybují v rámci celé Evropy. Postavu dominikánského mnicha usadí tam, kde je ho nejvíce třeba. Postavy umístí do určitého prostředí, ve kterém se pohybují v celé sérii- jedná se o země jako je Itálie, Francie, země německé a české země – tyto země jsou základem pro každý díl. Jako ozvláštňení využívá exotičtější místa, která se zde nacházejí pouze epizodně- Dalmácie či řecký ostrov Rhodos.

Pro žánr historické detektivky je specifické místo činu. U Bauera tento prvek chybí, nenalzáme ho. Červenák však využívá veškeré jeho ambice a popisuje ho velmi barvitě. Prostřednictvím postav popisuje i atmosféru, která se na tomto ponurém místě nachází. Místo činu slouží pro detektivy z Červenákova cyklu jako odrazový můstek. Popisuje způsob, jak byl mrtvému odebrán život, všímá si detailů, které jsou pro ostatní postavy zcela přehlédnutelné.

Dalším prvkem, který je u Bauera zanedbán, je počasí. Bauer pouze konstatuje, v jakém roční období se postavy momentálně nachází- zda sněží, je barevné jaro či teplý letní den. Tyto slovní obraty bychom hledali u Červenáka velmi ztěžka, jeho próza s počasím pracuje zcela jinak. Děj umísťuje do deštivých dnů, bouří a do závoje noci. Tím dodává příběhu určitou temnotu, události jsou tak umocněny.

Důležitá otázka u obou autorů je zbožnost, s tím souvisejí i náboženské stavby. Jelikož hlavní postava je spjatá s církevní půdou, Bauer vkomponovává církevní stavby jako důležitou součást děje. Často se objevují kláštery, ve kterých má Pavel mnoho známostí. Dále zachycuje avignonské zajetí papežů s jejich sídlem v Avignonu, nadále zobrazuje i papežské sídlo v Římě, kam je hlava církve v roce 1378 přemístěna.

Červenák řeší náboženskou otázku pouze z pohledu postav, církevní stavby zachyceny nejsou.

Jan Bauer častěji zachycuje prostředí venkova, z toho důvodu, že postava tajného agenta Pavla cestuje skrze celou Evropu. Jeho cesty jsou vedeny skrze odlišné prostory. Všímá si krásy lesů, potoků a stavení. U Červenáka záleží především na určitém díle, ve kterém se postavy

nacházejí, nejvíce venkova a přírody je zachycen v díle Les přízraků a Mrtvý na pekelném vrchu.

7 KOMPOZICE

Oba autoři udržují jednotnou kompozici v celých sériích.

7.1 KOMPOZICE DĚL JURAJE ČERVENÁKA

Série kapitána Steina a notáře Barbariče si udržují jednotnou kompozici.

Na vnitřní straně desek, které nesou název titulu, se pravidelně nachází mapa oblasti, ve které se pohybují hlavní aktéři. Může se jednat o popis hradu, města či celé oblasti. Mapa je pro čtenáře velmi důležitá, neboť Červenák příběh tvoří na tomto území a postavy pracují rychle. Usnadňuje čtenáři orientaci po prostoru a v mysli čtenáře se tak ucelí obraz daného místa.

V úvodu každé kapitoly je dlouhým souvětím nebo dvěma větami stručně popsán obsah kapitoly, který rozvíjí na následujících stránkách. Význam je informativní a dle mého názoru ve čtenáři vyvolává napětí a zvědavost. Mnohdy již v tomto krátkém obsahu zmíní, že postavy čeká kladné či záporné překvapení- a to ve formě nového zjištění, neznámého hosta či nové události.

Knihy je rozdělena do očíslovaných kapitol. Některou kapitolu rozdělí do podkapitoly, když ji potřebuje významově a časově odlišit od předchozí stati. Podkapitola je značena hvězdičkou, stavíme ji však na stejnou úroveň jako kapitolu hlavní. Často oddělená podkapitola probíhá současně s ostatním dějem, nebo zachycuje pohled jiné postavy na stejnou událost, nebo se prostorově vzdálili, ale zachovávají jednotu času či opačně. Součástí plynulého textu jsou i části dopisů či listin, jsou zastoupeny velmi málo, ale když je autor do textu zakomponuje, vyšetřovatelé získají další vodítka v honbě za vrahem.

Text je tvořen souvisle, vypravěč zaujímá pozici v er-formě, děje se nezúčastňuje. Rozděluje jednotlivé prostory, čas však probíhá současně. Roviny se dělí dle pozice a schopností, kterými daný vyšetřovatel oplývá. Jako příklad bych uvedla prohledávání místa činu, které provádí Jaroš a Stein s Barbaričem uskutečňují výsledky podezřelých. Tyto dvě roviny autor úmyslně oddělil, aby je v následující stati mohl sloučit. Probíhají tedy na jiném prostoru, čas je totožný. Tyto dvě roviny v následující stati splývají a utvoří kompatibilní celek.

Výjimku kompozice tvoří pátý díl nesoucí název Vlk a dýka, kde je hlavním vypravěčem příběhu notář Barbarič.

Kompozicí i významem se liší. Především se nejedná o er-formu, ale o ich- formu.

Texty jsou proloženy autentickými dopisy. Dostáváme jedinečný pohled na události Barbaričovými očima. Často vkládá své myšlenky, které jsou nevyřknuté, ale perfektně doplňují atmosféru, navíc Barbarič se z prounítky mění v zamilovaného muže, prioritou není jeho život, ale větší obavy vykazuje o Agátu.

„Také jsem si uvědomil, že já hraji roli prchající krysy. Jenomže v tu chvíli mi to bylo jedno. Více než na své bezpečí jsem myslel na Agátu.“⁵⁷

Jedná se o knižní sérii kapitán Stein a notář Barbarič, zde Stein fyzicky nevystoupí, ale odkazy na jeho osobu zde nechybí, navíc v 19. kapitole přichází seržant Jaroš.

„Jen si zopakujte, co jste řekl. Stein, a mít z něčeho radost? To přece vůbec nejde dohromady.“ Tentokrát šklublo oběma koutky úst Jarošovi. Jak jsem ho znal, znamenalo to, že se v duchu rehtá, až se za břicho popadá.“⁵⁸

Další výjimkou je díl šestý, kompozitně odpovídá předchozím celkům. Les přízraků je zaměřen na dějovou linii, která se věnuje seržantovi Bohdanu Jarošovi a kapitánu Joachimovi Steinovi. Dosud nebyly zřejmé kapitánovi rodinné poměry. V předchozích knihách byly lehce vylíčeny. Teď má čtenář možnost nahlédnout blíže nahlédnout do jeho života. Vypravěč je opět v er-formě, jelikož se prolínají Jarošovy a Steinovy linie. Červenák udržuje vypravěče ve třetí osobě, aby dodržel rovnováhu mezi hlavními postavami. Kdyby ze Steina či Jaroše učinil vypravěče, neutralita by pominula a příběh by byl zákonitě ovlivněn myšlenkovými pochody vypravěči- Steina či Jaroše.

7.2 KOMPOZICE DĚL JANA BAUERA

Série V tajných službách otce vlasti se pro čtenářský úspěch získalo reedice. Z původní série o osmi knihách, získala řada nové přebaly knih, a především díly byly sjednoceny. Tím vznikla série s novými názvy, podtitul a obsahy však zůstaly zachovány. První edice vycházela v letech 2012 až 2017. Dvoj knihy pochází z let 2018 až 2020.

Pro svou práci jsem si vybrala reedici.

Kompozice je velmi stručná a jednoduchá. Každá kniha je složena ze dvou dílů.

První díl nese název *Jsi můj král* a došlo zde ke spojení knih *Král zvedá meč* a *Arcibiskupův noční host*. Druhý díl získal titul *O trůn i život* a spojuje knihu *Smrt na jazyku* s dílem *K výšinám císařského dílu*. Předposledním svazkem se stala kniha *Dvě císařovny*

---

⁵⁷ ČERVENÁK, Juraj. *Vlk a dyka: pátý případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2017. s. 197. ISBN 978-80-257-2239-8.

⁵⁸ Tamtéž, s. 242

snoubící tituly Pád císařova zetě a svatého grálu. A celou sérii zakončuje dvoj kniha *Věčný je jen Bůh* složen z dílů *Císař táhne do války* a *Až bude smrt mou paní*. Reedice ve svých titulech dokáže výstižně shrnout důležité body.

Následující obsah knihy je tvořen chronologicky. Každá kapitola je uvedena letopočtem např. „*Léta od narození Ježíše Krista 1370*“⁵⁹. Každá kapitola je tvořena drobnějšími celky-podkapitolami.

Každý díl je na začátku uveden jeden až dvěma citáty od různých autorů. Výjimku tvoří první dvojknihy v sérii, kde není uveden.

Sérii celou dobu vede lineárně, odstupy mezi roky nejsou pravidelné. Kompozičně se liší poslední díl série s názvem *Než smrt bude mou paní*. Je založen na retrospektivně. Prvně vychází z událostí, které se stanou v roce 1378, aby čtenář i postavy v knize získali informace, Bauer přechází do retrospektivní roviny, do roku 1376, kdy se dominikánský agent dostal na stopu zločinu. Po vysvětlení veškerých vodítek postavy vrací do aktuálního roku 1378, kde se příběh udává stejným směrem jako před memoárovou rovinou.

Červenák na počátku každého dílu umístí mapu, Bauer využívá motto, citáty a úryvky z odlišných literatur na úvodních stránkách. Ve většině pojednávají o životní síle a úspěších Karla IV. Zdůrazňují jeho vládu, stavitelkou činnost, výraznou osobnost. K protikladu nacházíme i úryvek z jeho životopisu či původního textu na náhrobku, kde on sám zdůrazňuje pomíjivost života a myšlenku, že žádný smrtelník boha nepřemůže. Na světě každý člověk má omezenou dobu a *Věčný je jen Bůh*.

8 POZICE AUTORŮ V ČESKÉ LITERATUŘE

Česká historická detektivka má i jiné stoupence, než je Bauer a Červenák. Mezi další tvůrce tohoto směru řadíme Vlastimila Vondrušku, jeho tvorba se zaměřuje především na historii, v tomto žánru publikuje odbornou literaturu i beletrii.⁶⁰ Věkově ho můžeme zařadit jako vrstevníka Jana Bauera, i když je Vondruška o 10 let mladší, vzájemně se inspirují, ovlivňují i soupeří. Za své publikace byl mnohokrát oceněn různými cenami, je držitelem i státního

---

⁵⁹ BAUER, Jan. *O trůn i o život: v tajných službách Otce vlasti*. Vydání druhé, v tomto souboru vydání první. Brno: MOBA, 2019. s. 291. ISBN 978-80-243-8634-8.

⁶⁰ Vlastimil Vondruška - O autorovi. *Vlastimil Vondruška - Oficiální stránky* [online]. Copyright © 2021 Vlastimil Vondruška [cit. 10.06.2021]. Dostupné z: <http://www.vlastimilvondruska.cz/o-autorovi>

vyznamenání za literaturu.⁶¹ Jeho tvorba čítá kolem padesáti knih, z čehož jsou nejznámější např. *Letopisy Královské komory* a *Husitská epopej*.

České nakladatelství MOBA dále vydává knihy od autorů Marie Mackové či Stanislava Česky. Stanislav Česka je znám pro svůj cyklus pojednávající o Velké Moravě.⁶² Marie Macková stojí za literárním počinem z období 19. století, kde je hlavním protagonistou vyšetřovatel Eduard Plischek.⁶³

Marek Skřípský se ve své historické detektivce věnuje období mezi světovými válkami v Československu. Zajímavým prvkem, které se vyznačují jeho knihy, jsou přebaly knih pojaté jako noviny.

Existují i autorky, které svůj příběh umístí do jiné země, než je ta česká. Těmi jsou Daniela Mičanová a Jana Šouflová.⁶⁴ Zaměření Jany Šouflové můžeme přirovnat k Červenákově tvorbě. Oba využívají fantasy prvků, přičemž Jana Šouflová své knihy i ilustruje a své příběhy vytváří na pozadí středověké Anglie.⁶⁵

I přes čtenářskou oblibu čeští autoři produkují, v porovnání se zahraniční tvorbou, málo detektivek. To může mít základ v socialistickém období, kdy nastala určitá izolovanost od ostatních kultur.⁶⁶

Na závěr můžeme konstatovat, že každý autor využívá určité časové prostředí a postavy, aniž by docházelo k opakování témat mezi autory.

---

⁶¹ Vlastimil Vondruška - O autorovi. *Vlastimil Vondruška - Oficiální stránky* [online]. Copyright © 2021 Vlastimil Vondruška [cit. 10.06.2021]. Dostupné z: <http://www.vlastimilvondruska.cz/o-autorovi>

⁶² . *Stanislav Česka - autor detektivek, románů z Velké Moravy a pohádek - Oficiální stránky* [online]. Copyright © 2021 [cit. 14.06.2021]. Dostupné z: <https://www.stanislavceska.cz/inpage/historicke-detektivky-972/>

⁶³ *MOBA nakladatelství | Mobaknihy.cz, Oficiální stránky autora* [online]. Copyright © 2021 [cit. 14.06.2021]. Dostupné z: <https://www.mobaknihy.cz/pribeh-vzacne-tabaterky-0.html#tab-description>

⁶⁴ KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Vydání první. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017. S 127-128. ISBN 978-80-7560-105-6.,

⁶⁵ Jana Šouflová - fantasy ilustrace. *Jana Šouflová - fantasy ilustrace* [online]. Copyright © 2021 [cit. 14.06.2021]. Dostupné z: <http://www.maffet.cz/index.html>

⁶⁶ KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Vydání první. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017. S 129. ISBN 978-80-7560-105-6.,

9 ZÁVĚR

Má bakalářská práce se zaměřuje na tvorbu dvou autorů historických detektivních románů, a těmi autory jsou Juraj Červenák a Jan Bauer. Na základě četby dílů z předem stanovených sérií a jejich následná analýza, mi poskytla prostor pro tvorbu komparace těchto dvou zcela odlišných autorů. Obě série, jak Kapitán Stein a notář Barbarič, tak i V tajných službách otce vlasti, nesou známky historických detektivních románů, ale jejich pojetí je zcela odlišné. To se týká roviny událostí, času, prostoru, postav i kompozice.

Závěrem bych chtěla shrnout svá dosavadní zjištění a odůvodnění, proč jsem tak činila.

V sérii Jana Bauera hraje roli především návaznost na předchozí díly. Dle kategorizace se jedná o historickou detektivku, ale v porovnání s Jurajem Červenákem zde důležité prvky detektivky chybí. Nedostává se zde určité propracovanosti z hlediska detektivního žánru, s jakou oplývají texty Červenáka. Výběr a rozhodnutí pro sérii s dominikánským mnichem Pavlem jsem učinila po zvážení všech ostatních kritérií, jelikož samotná vláda Karla IV. pro české země byla přínosem, v té době se jim dostává mimořádného vývoje. Celkové historické pozadí poskytuje autorovi neomezené ambice, které buď využije, anebo je zanedbá. Bauer se snaží v plné míře zachovávat historické události, které rozvíjí a doplňuje svým specifickým stylem, tím je celkový příběh ohraničen. Příběhy Kapitána Steina a notáře Barbariče zcela splňují definici historické detektivky dle definice Pavla Mandyse. Volba této proběhla na základě srovnání ostatních jeho knih, které však nesplňovaly žánr historické literární detektivky.

Červenák pracuje s více možnostmi najednou, skládá více elementů vedle sebe, které vytvoří poutavý celkový příběh. Ponurou atmosféru dokresluje nepříznivým počasím, společenskými poměry i místem. Drží se jasně daného vzorce, vrah je představen na začátku příběhu jako kladná či neutrální postava, kterou nechá projít vývojem a ke konci příběhu odhalí jeho motivy i pravý charakter. Především dává i větší prostor čtenáři, aby si vytvořil vlastní názor a místy i s autorem polemizoval. Vrah mnohdy jedná za účelem pomsty či spravedlnosti, mezi ně vkládá velmi tenkou hranici, tím nechává čtenáře, aby si utvořil vlastní názor. Pravidlem je však i trest pro pachatele, každý zločin musí být potrestán, bez ohledu na kontextu viny.

Liší se především v celkovém pojetí ohraničenosti příběhů. Bauer vytyčil dva základní body, těmi jsou začátek a konec. Jelikož se zabývá popisem života Karla IV., cyklus nese určité

životopisné prvky.

Červenáková série má volný časový průběh, není závislá na čase, tudíž se dá předpokládat, že sérii bude rozvíjet do té doby, než bude téma zcela vyčerpáné.

Na úplném závěru se ohlédneme za autory, kteří tvoří příběhy ve stejném žánru.

10 SUMMARY

My Bachelor Thesis focuses on the literary work of two authors of historical detective novels. The authors are Juraj Cervenak and Jan Bauer. I based my comparison of these two different authors on analysis of prederminated book series. Both series, Captain Stein and notary Barbarič and In the secret services of Father of the Nation, share the patterns of historical detective novels, but their concept is different, which relates to all levels such as level of time, space, figures or composition. In conclusion I would like to summarize my findings and my reasons for doing so. What is really important in Jan Blauer's series is the connection to previous parts.

The series of both authors are in the same category, but important elements of detective novels are missed in the Jan Blauer's series. Compared to Juraj Cervenak's series there is a less of a sophistication of detective genre. I made the choice and decision for the series with dominican monk Pavel after consideration of all the other criteria because the reign of Charles IV. was beneficial for the Czech lands. The total historical background provides unlimited ambitions for the author, which he either use or not. Bauer tries to preserve historical events which he develops with his specific style which borders the story. The stories of Captain Stein and notary Barbaric literally meets the Pavel Mandys's definition of historical detective novel. The choice was based on comparison of other of his books that did not meet the genre of historical detective novels. Cervenak works with more options at the same time, composes more elements that make the whole story engaging.

He also gives the reader the space to make his own opinion and to even argue with the author sometimes. The murderer acts out of revenge or justice which makes a thin border between these two motives, which gives the reader the space to make his opinion. The punishment for the murderer is a rule in Cervenak's books. Every crime has to be punished no matter the guilt.

These two authors differ in overall context of delimitation of the story. Bauer made two basic points, which is the beginning and the end. The series has some biographical elements because it mainly tells the story about life of Charles IV.

Cervenak's series is not dependence od the timeline, so it can be assumed that it will be developed until the topic will be used up.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Primární literatura

- BAUER, Jan. *Dvě císařovny: v tajných službách Otce vlasti*. Vydání druhé, v tomto souboru vydání první. Brno: MOBA, 2019. 454 stran. ISBN 978-80-243-8891-5.
- BAUER, Jan. *Jsi můj král: v tajných službách Otce vlasti*. Vydání druhé, v tomto souboru vydání první. Brno: MOBA, 2018. 398 stran. ISBN 978-80-243-8316-3.
- BAUER, Jan. *O trůn i o život: v tajných službách Otce vlasti*. Vydání druhé, v tomto souboru vydání první. Brno: MOBA, 2019. 439 stran. ISBN 978-80-243-8634-8.
- BAUER, Jan. *Věčný je jen Bůh: v tajných službách Otce vlasti*. Vydání druhé, v tomto souboru vydání první. Brno: MOBA, 2020. 423 stran. ISBN 978-80-243-9193-9.
- ČERVENÁK, Juraj. *Ďábel v zrcadle: čtvrtý případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2016. 307 stran. ISBN 978-80-257-1985-5.
- ČERVENÁK, Juraj. *Krev prvorozených: druhý případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2014. 284 s. ISBN 978-80-257-1286-3.
- ČERVENÁK, Juraj. *Les přízraků: kapitán Stein a pavučina zločinů v dračím městě a zakletých horách*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2019. 267 stran. ISBN 978-80-257-2877-2.
- ČERVENÁK, Juraj. *Mrtvý na Pekelném vrchu: [detektivní příběh z rudolfinské doby]*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2014. 284 s. ISBN 978-80-257-1093-7
- ČERVENÁK, Juraj. *Ohnivě znamení: třetí případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2015. 392 stran. ISBN 978-80-257-1639-7.
- ČERVENÁK, Juraj. *Vlk a dýka: pátý případ kapitána Steina a notáře Barbariče*. Překlad Robert Pilch. Vydání první. Praha: Argo, 2017. 244 stran. ISBN 978-80-257-2239-8

Sekundární literatura

Tištěné zdroje

JAREŠ, Michal a MANDYS, Pavel. *Dějiny české detektivky*. Vydání první. V Praze: Paseka, 2019. 485 stran, 10 nečíslovaných stran obrazových příloh. ISBN 978-80-7432-977-7

KUBÍČEK, Tomáš, HRABAL, Jiří a BÍLEK, Petr A. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013. 247 s. ISBN 978-80-7272-592-2.

KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Vydání první. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017. 200 stran. ISBN 978-80-7560-105-6.

MOCNÁ, Dagmar a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2004. 699 s. ISBN 80-7185-669-X.

Online zdroje

ČERVENÁK, Juraj. Juraj Červenák - autor historických románů, detektivok a fantasy.

Oficiální web autora [online]. [cit. 2021-31-01]. Dostupné z:

<https://www.cervenak.sk/clanok/juraj-cervenak-autor-historicky-romanov-detektivok-a-fantasy>

Jana Šouflová - fantasy ilustrace. *Jana Šouflová - fantasy ilustrace* [online]. Copyright © 2021 [cit. 14.06.2021] Dostupné z: <http://www.maffet.cz/index.html>

KUBÁT, Petr. Při psaní má Bauer na kolenou mapu středověké Prahy. Vyšlo mu už 162 knih.

[online]. Idnes.cz [cit. 2021-31-01]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/spisovatel-jan-bauer-napsal-162-knih.A160910_2272361_budejovice-zpravy_mrl

https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/spisovatel-jan-bauer-napsal-162-knih.A160910_2272361_budejovice-zpravy_mrl

MOBA nakladatelství | *Mobaknihy.cz*, Oficiální stránky autora [online]. Copyright © 2021 [cit. 14.06.2021] Dostupné z: <https://www.mobaknihy.cz/pribeh-vzacne-tabaterky-0.html#tab-description>

Stanislav Česka - autor detektivek, románů z Velké Moravy a pohádek - Oficiální

stránky [online]. Copyright © 2021 [cit. 14.06.2021]. Dostupné

z: <https://www.stanislavceska.cz/inpage/historicke-detektivky-972/>

STRNAD, Radek. Jan Bauer: Moje knížky čtou Troška i Dáda - Mostecký deník. *Mostecký deník - informace, které jsou vám nejbliž* [online]. Copyright © [cit. 10.06.2021]. Dostupné z: https://mostecky.denik.cz/kultura_region/jan-bauer-moje-knizky-ctou-troska-i-dada-20130423-ejnc.html

Vlastimil Vondruška - O autorovi. *Vlastimil Vondruška - Oficiální stránky* [online]. Copyright © 2021 Vlastimil Vondruška [cit. 10.06.2021]. Dostupné z: <http://www.vlastimilvondruska.cz/o-autorovi>